

KARL VALENTIN

TEATRE DE CABARET 1

TRADUCCIÓ DE FELIU FORMOSA



Institut del Teatre

Diputació de Barcelona

Karl Valentin, pseudònim de Valentin Ludwig Fey, va néixer a Munic el 1882. Aquest actor-autor bavarès s'inscriu dins la tradició del cabaret muniquès i ha esdevingut un dels còmics més complets i importants del nostre segle. De molt jove presenta, a les cerveseries, esquetxos d'humor basats en personatges del seu barri. El 1902 debuta en teatres i cabarets de la seva ciutat i després fa diverses gires per les principals capitals europees, com Viena, Zuric i Berlín. El 1913 s'associa amb Liesl Karlstadt, actriu amb qui actua fins al 1938. El 1920 va conèixer Bertolt Brecht, el qual el va admirar fins al punt de considerar-lo un dels seus mestres. La Segona Guerra Mundial va truncar l'esplèndida trajectòria de Valentin. Acabada la guerra, va intentar reprendre alguns espectacles amb Karlstadt, però el retorn als escenaris fou un fracàs. Va morir a Munic el 1948.

Valentin va produir una gran quantitat de monòlegs, cançons, números de *clown*, esquetxos i breus comèdies. Destacà també com a actor de cinema en una cinquantena de films i va enregistrar innumbrables discos.

KARL VALENTIN

TEATRE DE CABARET 1

TRADUCCIÓ DE FELIU FORMOSA

PRÒLEG DE JAUME MELENDRES

Institut del Teatre

Diputació de Barcelona

INSTITUT DEL TEATRE
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
Director: Pau Monterde

COL·LECCIÓ POPULAR DE TEATRE CLÀSSIC UNIVERSAL
Director de la col·lecció: Josep M. Carandell

Comissió de Publicacions:
Montserrat Álvarez-Massó
Carles Batlle
Sergi Belbel
Josep M. Carandell
Francesc Castells
Feliu Formosa
Jaume Melendres
Pau Monterde
Francesc Rodellas

Títols originals: *Das Aquarium, Der Liebesbrief, Kragenknopf und Uhrenzeiger, Zwangsvorstellungen, Radfahrerszene, Ein Gewitter kommt, Ballgespräch, Vor Gericht, In der Apotheke, Buchbinder Wanninger, Haben Sie Zeit - gehn S'mit? oder Interessante Unterhaltung, Ja oder Nein, Der neue Buchhalter, Chinesisches Couplet, Romanze in c-Moll oder Das Lied vom Sonntag, Die vier Jahreszeiten, Die verhexten Notenständer, In Senderaum, Im Photoatelier, Der Theaterbesuch.*

© Piper Verlag GmbH, München 1997. Sämtliche Werke,
Band 5, Stücke

© de la traducció: Feliu Formosa, 2000
Primera edició: setembre, 2000
Propietat d'aquesta edició (incloent-hi el disseny de la coberta):
Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona
Plaça Margarida Xirgu, s/n. 08004 Barcelona
Telèfon: 932 273 900. Fax: 932 273 939

Disseny gràfic: SDD
Producció: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona
Fotocomposició: Víctor Igual, s.l.
Impressió i enquadernació: Relligats Industrials del Llibre, s.l.
Dipòsit legal: B-36781-2000
ISBN: 84-7794-716-3 (obra completa) i 84-7794-717-1 (vol. 1)

Exemplar no venal

EL GRAN VERBICULADOR

L'any 1952, al Circ Medrano de Montmartre, París va retre homenatge a Buster Keaton. Segons un testimoni de l'època,¹ Keaton va entrar a la pista «amb els seus pantalons massa llargs, la seva camisa amb coll de mitja lluna i la seva cara planxada» i va interpretar el seu esquetx *Nit de festa*. Fent honor al seu nom ('Buster' vol dir alguna cosa així com 'hòsties' o 'bufetades', i és l'àlies artístic que li van posar els seus pares per la seva gran capacitat de rebre'n a l'escenari des de molt petit), Keaton «es va donar cops amb els mobles, va perdre la corbata, va quedar enredat en un mar d'estels que queien per tot arreu i, amb la seva dona, va inventar tota mena de gags extremadament divertits». Tothom el va aplaudir amb emoció perquè Keaton era Keaton, un actor de talent, un «mestre de les pallassades» i tothom recordava el seu gran passat de còmic al cinema. Tot i així, la seva actuació va decebre. Sempre segons Serge, l'esperit de Keaton «estava fet de fineses» que no s'adaptaven a les necessitats del circ.

Aquesta és, probablement, la diferència principal que hi devia haver entre Buster Keaton (1896-1966) i el seu coetani Karl Valentin (1882-1948), a despit de les seves notables similituds, fins i tot físiques. Valentin no era un simple actor còmic, sinó un veritable pallaso, no solament perquè,

1. SERGE, *Les Nouvelles Littéraires*, París (2 d'octubre de 1952).

tal com mana la tradició, ell mateix es construïa l'attrezzo que necessitava,² sinó sobretot perquè a ell no li mancaven «les paraules alegres», perquè Valentin sabia que «un clown ha d'explicar acudits». Ell, Valentin, no ignorava que l'art del pallasso —en contra del que creuen aquells que l'assimilen al puerilment anomenat «teatre gestual»— pertany sobretot a l'art del verb, de la paraula, i que —per tant— la feina principal del clown, més que no pas gesticular, és 'verbicular' (si se'm permet el neologisme): el pallasso no-més és actor perquè abans fa de dramaturg.

És per això que els esquetxs —les obres— de Valentin han de ser llegits com allò que són realment: com a 'entrades de clown', el nom amb què es coneixen les petites (o grans) peces que interpreten els pallassos, estultament menystingudes per tots els historiadors miops que atribueixen la invenció del teatre de l'absurd a Ionesco i a Beckett i no als seus veritables creadors, els «dislocats», hereus directes dels bufons medievals per la seva capacitat de convertir el seu cos en un mirall tan grotesc com lúcid. Tristan Rémy no ha inclòs cap dels texts de Valentin a la seva substancial i substancial antologia,³ però ho hauria pogut fer. No hi ha la més mínima distància entre l'entrada que representaven a Roma dos dels tres germans Fratellini —Paolo i Alberto—, pels voltants de 1930:

ALBERTO: No.

PAOLO: Ets a Berlín?

ALBERTO: No.

PAOLO: Aleshores, si no ets a Milà, ni a Londres, ni a Berlín, això vol dir que ets en algun altre lloc, oi?

ALBERTO: Sí.

PAOLO: Aleshores, si ets en algun altre lloc, no ets aquí.

2. Que podem veure al museu Karl Valentin de Munic, situat en una mena de torre de guaita, de recargolada escala, coronada per un acollidor saló de te.

3. Tristan RÉMY, *Entrées clownesques*, París: L'Arche, 1962.

i la peça de Valentin (per posar només un exemple) *Conversa interessant*, inclosa en aquesta edició, que comença així:

B: Té temps avui? Vingui amb mi.

V: On?

B: A qualsevol lloc.

V: Ja hi he estat.

Els dos texts semblen escrits per la mateixa mà. I encara més, semblen apel·lar a un mateix tipus d'actor, a un mateix tipus d'interpretació, basada en una severa i rigorosa economia expressiva, que és la pròpia del clown i dels intèrprets tràgics, igualment emmascarats, igualment allunyats de tota mena de psicologisme tronat. Bertolt Brecht (que l'any 1919 havia fet el paper de clarinetista a *A la festa de la cervesa*) va descriure així Karl Valentin: «Aquest home [...] té una comicitat seca, que ve de dins, que ens permet beure i fumar mentre som constantment sacsejats per una riallada de l'ànima que no té res de particularment amable. [...] Quan aquest home, una de les figures intel·lectuals més penetrants de la nostra època, presenta en persona a les ànimes *simples* les relacions que existeixen entre la placidesa, l'estúpidesa i les *alegries de l'existència*, el públic riu i en pren nota al fons del seu cor». Segons Brecht, Karl Valentin no explicava acudits per la senzilla raó que «tot ell era un acudit», un acudit «implacable i complex».⁴ És, sens dubte, la millor (la més alta) definició que mai s'ha donat d'un pallaso, l'artista que provoca una «rialla seca».

Karl Valentin va transportar l'art de la paraula que revela l'absurditat humana des del lloc on havia estat creat —la pista del circ, que inicialment tenia un radi proporcionat a la llargada del fuet del domador de cavalls— a una pista de dimensions molt més reduïdes —la del cabaret, etimològicament 'cambreta'—, el diàmetre de la qual està en funció

4. Bertolt BRECHT, «Karl Valentin» a *Escrits sobre el teatre*.

del grau d'excitació libidinosa que les cantants —més que pels seus cants, per l'exhibició dels seus encants— poden aconseguir. En altres paraules, Valentin el va situar als antres de la perversió, al lloc on la humanitat (i sobretot la hominitat) mira de trobar en la cervesa i el fum l'arrel nocturna de les seves virtuts diürnes i, d'aquesta manera, va elevar l'art del pallaso a la categoria d'*espectacle per a adults* que havia tingut en els seus orígens.

La guerra mundial va truncar aquesta esplèndida trajectòria. Hitler, un altre gran pallaso —però en el sentit més sinistre de la paraula— va reduir-lo al silenci. Després de la falsa pau pactada a Jalta pels dictadors de l'Est i de l'Oest, Karl Valentin, a la provecta edat de seixanta-tres anys, va intentar tornar als escenaris. El seu retorn va ser un fracàs i, l'any 1948, va morir amb més pena que glòria, tretze anys abans que Liesl Karlstadt, la dona amb qui havia format una de les escasses parelles heterosexuales de clowns. Semblava que Valentin havia quedat «superat pels esdeveniments», que el seu art provocador s'havia tornat caduc, que no responia a la nova sensibilitat moderna, i que aquell dramaturg actor, tot i ser tan fred, no podia sobreviure a les baixes temperatures de la guerra freda.

I en canvi no és així. La publicació l'any 1983, a la col·lecció Biblioteca Teatral, del volum *Teatre de cabaret* —confeït amb els textos de l'espectacle *Tafalitats*, dirigit per Pau Monrde l'any 1980— va demostrar que al cap de quaranta anys Valentin seguia viu. L'edició es va exhaurir ràpidament i, d'aleshores ençà, ha circulat de mà en mà sota la forma de fotocòpia, retrobant gràcies als avatars editorials la seva genuïna condició de text subversiu.⁵

5. L'actual edició no és una reproducció exacta d'aquell llibre, sinó que l'amplia amb cinc noves peces «La peixera», «El ciclista», «Ve una

D'aquesta condició subversiva prové, precisament, la dificultat enorme que comporta traduir Valentin. Tal com vaig dir al pròleg de *Teatre de cabaret*,⁶ és alguna cosa així com traduir explosius, és a dir, reactivar en català un enginy verbal fabricat originàriament amb els materials d'una llengua molt diferent, tant pel que fa a la seva lletra com a la seva música, i aconseguir els mateixos efectes letals. Cal conservar el potencial destructor de la paraula original, la seva capacitat de sembrar un caos no merament metafòric, o sigui, de destruir a l'escenari i al cervell dels espectadors les escenografies de l'ordre sintàctic i de l'ordre social establerts. No es tracta només de traduir jocs de paraules, sinó sobretot de posar en joc paraules d'alta tensió, en un lloc i en un temps molt diferents d'aquells en què Karl Valentin i Liesl Karlstadt van ordir els seus enginys mortífers, però vitals per a tots els que creiem que el teatre ha de provocar una permanent hèrnia de hiatus, una constant convulsió respiratòria, no necessàriament còmica. Feliu Formosa ha fet aquesta feina amb l'admirable precisió dels homes murris i intel·ligents, i des d'una saviesa que —com la de Valentin— és alhora dramaturgic i actoral.

JAUME MELENDRES

tempesta», «Els faristols embuixats» i la cançó «Cuplet xinès», alhora que prescindeix dels «Anuncis», que en el muntatge de Monterde responien a la necessitat de lligar escènicaament els esquetxs de Valentin.

6. A l'edició esmentada, jo figurava com a cotraductor, tot i que la meua aportació es reduïa a qüestions de detall, a solucionar alguns jocs de paraules de difícil translació.

TEATRE DE CABARET 1

MONÒLEGS

LA PEIXERA

Ara que parlem de la peixera, jo abans vivia —no vull dir que ara no sigui viu—... vivia al carrer del Correu, o més ben dit, no *al* carrer del Correu, cosa que seria una bestiesa: al carrer del Correu no s'hi pot viure perquè hi passa el tramvia cada dos per tres. Jo vivia a les cases del carrer del Correu... és a dir, no en totes les cases, sinó en una, la que queda ficada entremig de les altres, no sé si la coneixen, aquesta casa. Jo hi visc, però no en tota la casa, sinó únicament al primer pis, que és sota el segon pis i sobre la planta baixa, o sigui entremig, i al segon pis hi puja una escala, que també baixa avall, bé, l'escala no puja, som nosaltres els qui pugem per l'escala, però és una manera de dir-ho.

I a la sala d'estar, que és on jo dormo, perquè tinc una sala d'estar on dormo i un dormitori on m'estic..., a la sala d'estar hi tinc, pel meu gust personal, una peixera. La tinc posada així en un racó, que hi encaixa perfectament.

També hauria pogut tenir una peixera rodona, però llavors no hauria omplert tot l'angle del racó. La peixera, tota ella, ve a tenir aquesta mida (*ho ensenya*). Diguem que això són les dues parets de vidre —això són les meves mans, ho dic senzillament perquè m'entenguin— i això són dues parets més que hi ha, i a sota hi tenim el fons de la peixera, que aguanta l'aigua, perquè l'aigua no se'n torni a anar cap avall, per sota, quan omplim la peixera per dalt. Si no hi hagués aquest fons, ja podríem tirar per dalt deu, vint o trenta litres d'aigua, que tota s'escorreria avall. Amb una gàbia d'ocells és tota una altra cosa.

En una gàbia d'ocells, les parets vénen a ser com les de la peixera, però les de la gàbia no són de vidre sinó de filferro. Naturalment, seria un disbarat molt gros que les de la peixera també fossin de filferro, perquè llavors la peixe-

ra no podria aguantar l'aigua, que passaria entremig dels filferros i es vessaria tota. Per això la natura fa les coses ben fetes. I jo, és clar, tinc uns peixos vermells a la peixera i a la gàbia hi tinc un ocell. Però no fa gaire, no sé quina mosca em devia picar, que vaig posar els peixos a la gàbia i el canari a la peixera.

Com és lògic, els peixos, a la gàbia, cada vegada que es volien aguantar a la barra, relliscaven i queien, i el canari s'hauria ofegat a la peixera. Per això vaig tornar a la situació anterior i vaig ficar una altra vegada l'ocell a la gàbia i els peixos a la peixera, tal com ha de ser.

Ara, els peixos tornen a nedar feliços i contents a la peixera, primer cap amunt, després cap avall, gairebé cada dia en direccions diferents i fins i tot oposades. Abans d'ahir em va passar una desgràcia molt grossa. Vaig veure que els peixos necessitaven més aigua. Vaig omplir una galleda ben plena, i es veu que n'hi havia massa, i l'aigua va pujar fins aquí dalt (*fa el gest*) per sobre de la peixera, i fins l'endemà no vaig adonar-me que un peix havia saltat per sobre de la vora de la peixera i havia caigut a terra, perquè a l'habitació on hi ha la peixera, també hi tenim un terra, a sota, i el peix va quedar allí estirat, evidentment després que va parar de caure.

I el peix, allà a terra, no tenia aigua, perquè, fora de la peixera, a l'habitació no hi tenim més aigua.

Llavors la portera de casa va dir: «Aquest peix, aquí a terra, se li farà malbé, ja ho veurà. Serà millor que el mati». Perquè no pateixi més, vaig pensar, li donaràs un cop de martell. Però també pot ser que t'equivoquis i et piquis un dit. Potser que li engeguis un tret. Però després vaig pensar: no l'encertaràs, i encara el faràs patir més. Així que vaig dir-me: valdrà més agafar el peix, tirar-lo a l'Isar i que s'ofegui.

LA CARTA D'AMOR

Munic, 33 de gener de 1925 i mig

Estimat:

Amb mà plorosa, agafo la ploma amb la mà per escriure't.

Fa tant de temps que no m'has escrit. Per què no m'has escrit, si no fa gaire em deies en una carta que m'escriuries, si jo no t'escrivia? El meu pare també em va escriure ahir. Em diu que t'ha escrit. En canvi tu no m'has escrit ni un mot per dir-me que ell t'havia escrit. Si m'haguessis escrit per dir-me que el meu pare t'havia escrit, jo hauria escrit al meu pare que tu li volies escriure, però que, per desgràcia, no havies tingut temps d'escriure, perquè si no ja li hauries escrit.

Si no sabessis escriure, seria una altra cosa, i jo no escriuria mai. Però tu saps escriure i no escrius ni quan jo t'escric.

Acabo la carta escrivint-te que espero que et decidiràs a escriure'm. Si no ho fas, aquesta és l'última carta que t'escric. Si aquest cop tampoc no m'escrius, escriu-me almenys per dir-me que no em vols escriure: així sabré per què mai no m'has escrit.

Perdona que escrigui tan malament, però sempre que escric em ve la rampa de l'escrivent. Evidentment, a tu no et vindrà mai, perquè mai no escrius.

Et saludo i t'envio petons.

Teva

N. N.

BOTÓ DE COLL I AGULLES DE RELLOTGE

He passat unes molèsties terribles! No pas avui, no, sinó des de fa anys. I no per qüestions familiars, com us podríeu pensar, no... Simplement a causa del botó del coll de la camisa! Mireu, és evident que cal dur-lo, el botó del coll; en depenem d'una manera directa! Penseu en tota la quantitat de coses que van lligades a aquest botó: la pitrera, el coll de la camisa, la corbata, etc.

Feu-me el favor d'imaginar-vos un home elegant sense el botó del coll, quina fila faria! De què serveix un barret de copa ben distingit, si el coll de la camisa no té botó? Tot penja!

L'únic home que puc imaginar-me sense el boto del coll és un mariner, però no tothom pot ser mariner, perquè aleshores tothom hauria de tenir un vaixell, i a més, no tots els mariners en tenen, de vaixell! I això mateix passa amb el cafè.

Imagineu-vos un cafè sense tassa! No ens el podem pas beure directament del molinet! O bé una taula sense potes... Ja no caldria tenir-la. Podríem seure directament a terra. I això mateix passa amb les agulles de rellotge.

Mireu, ja fa molts anys que corro pel món amb el meu rellotge sense agulles; és cert que no em serveix de res! Però no deixa de ser un rellotge. Ningú no pot dir-me que és un lloro i no un rellotge! Podria dur-lo al rellotger; però si el donés a un rellotger, deixaria de tenir-lo, i em sembla molt més assenyat tenir-lo, encara que no funcioni; ja ho sé, ja, que no pot funcionar si no té agulles. O més ben dit, de funcionar sí que funciona... per dintre..., però no assenyala res, i per això tot ell no serveix de res. Si el porto és tan sols

per la cadena; perquè, què en faria, d'una cadena de rellotge? La mateixa paraula ho diu: cadena de rellotge! És evident que hi ha d'haver un rellotge. No puc pas penjar-hi un gos, em sembla! Llavors seria una cadena de gos. I, qui podria ficar un gos a la butxaca de l'armilla? Ningú.

A més, considero que un rellotge és una cosa supèrflua. Mireu, jo visc al costat de l'ajuntament. I cada matí, quan vaig a treballar, miro el rellotge de l'ajuntament per saber quina hora és, en prenc nota per a tot el dia i així ja no em cal gastar el meu rellotge!

Els rellotges d'avui dia encara funcionen, però abans era ben estúpid amb els rellotges de sol: adéu sol..., adéu rellotge! Prefereixo el meu, de rellotge, perquè almenys no depèn del sol, sinó de les agulles, i, d'agulles, sempre en puc fer posar unes, en cas de necessitat.

Seria trist no poder viure sense rellotge! El rellotger sí que no pot viure sense rellotge. En el seu cas és una eina de treball. ¿Creieu, potser, que, quan un rellotger vol saber quina hora és, mira els milers de rellotges que té a l'establiment? Ni li passa pel cap. Només en mira un, de rellotge. Els altres, els ven a la gent que necessita rellotge.

Però com he dit, no hi ha motiu perquè faci arreglar el meu rellotge: si me'l robés algú, aquest lladre tindria un rellotge que funcionaria, i jo m'hauria hagut de fotre tots aquests anys amb un rellotge sense agulles! Per això prefereixo deixar-lo tal com és, i si algú me'l roba, que sigui ell qui es faci fotre.

PER QUÈ ELS TEATRES SON BUITS

EL TEATRE OBLIGATORI

Per què hi ha tots aquests teatres buits? Simplement, perquè el públic no hi va. Qui en té la culpa? L'Estat i ningú més que l'Estat. Si a cadascú de nosaltres li imposessin anar al teatre, les coses canviarien completament. Per què no instituir el teatre obligatori? Per quina raó han instituït l'escola obligatòria? Perquè cap noi no aniria a l'escola si no l'hi fessin anar per força. És cert que seria una mica més difícil instituir el teatre obligatori, però, és que potser no podem aconseguir-ho tot amb bona voluntat i amb sentit del deure?

A més, no diem de vegades que el teatre és com una escola?

El teatre obligatori podria començar, doncs, a nivell dels infants, amb un repertori que només comprendria contes com «Hansel i Gretel» o «El llop i les set Blancaneus»...

Posem que en una ciutat gran hi ha cent escoles i mil infants per escola cada dia. Això ens dóna cent mil infants. Aquests cent mil infants aniran al matí a l'escola i a la tarda al teatre obligatori.

Cada persona d'infant pagaria un duro d'entrada —naturalment a càrrec de l'Estat. Això ens donaria cent teatres amb mil localitats cadascun, és a dir, 1.000 duros per teatre i 100.000 duros per la totalitat dels teatres, o sigui per tota la ciutat.

El teatre obligatori portaria els ciutadans afectats a renunciar a altres distraccions estúpides com jugar a cartes, organitzar assemblees i discussions polítiques, tenir cites

amoroses, i altres coses que ens prenen i ens devoren el temps.

Si sap que ha d'anar al teatre, el ciutadà ja no haurà de preguntar-se si anirà aquí o allà, no. O sigui, caldrà que vagi aquí i allà, perquè no tindrà altre remei. Tant si l'empenya com si no, haurà d'anar al teatre 365 vegades l'any. Fa anys que intentem de convèncer el públic amb bones paraules, i ja en veieu els resultats! Els recursos publicitaris com: «Hi ha aire condicionat», «Els estudiants tindran un descompte del 50%», «Hi haurà sessions populars amb descompte», etc., no han servit per omplir els teatres, és evident!

I tot allò que es gasta en un teatre per fer propaganda, ens ho podem estalviar quan serà obligatori.

I no hi haurà més problemes amb el preu de les localitats. El preu no dependrà de la condició social, sinó de les condicions físiques i de les insuficiències del públic.

De la primera a la cinquena fila hi haurà els sords i els miops. De la sisena a la desena, els hipocondríacs i els neuròtics. De la desena a la quinzena, els malalts de la pell i els malalts d'esperit. I les llotges, les galeries, etc., seran reservades als reumàtics i als asmàtics.

Si considerem una zona, vull dir, com la de Barcelona i comarca, exceptuant els infants de menys de vuit anys i els vells, podem comptar més o menys amb dos milions de persones sotmeses al teatre obligatori.

El Teatre Obligatori Universal que proposem, el TOU, en una ciutat com Barcelona, portarà, doncs, al teatre, cap als dos milions d'espectadors; caldrà que hi hagi vint teatres de cent mil localitats o quaranta sales de cinquanta mil localitats o cent seixanta sales de dotze mil cinc-centes localitats o sis-centes quaranta sales de tres mil cent vint-i-cinc localitats, o dos milions de sales d'una sola localitat.

Cal que un sigui actor, per adonar-se de la força que pot donar quan ens arrossega l'ambient d'una sala atapeïda de

públic..., una sala amb cinquanta mil espectadors, per exemple!

Heus aquí la manera d'ajudar el teatre en crisi. No es tracta de repartir entrades gratuïtes, no! Cal imposar el teatre obligatori.

I qui pot imposar-lo, si no l'Estat?

DIÀLEGS

EL CICLISTA

POLICIA: Alto!

VALENTIN *mira el policia parpellejant.*

POLICIA: Per què em mira parpellejant d'aquesta manera?

VALENTIN: Perquè la seva lucidesa m'enlluerna. Hauré de posar-me les ulleres d'anar a esquiar.

POLICIA: Què hi fa aquí, aquesta botzina? Un ciclista ha de dur un timbre. Només els cotxes poden dur botzina, perquè no la poden fer sonar.

VALENTIN, *prement la pera de goma*: La meva no sona.

POLICIA: Doncs si no sona, no té sentit que la dugui.

VALENTIN: Sí..., perquè també faig servir la veu! Veu? Cada vegada que haig d'advertir alguna cosa, dic: atenció!

POLICIA: A més, no porta la ratlla blanca al darrere.

VALENTIN: Sí! (*Li ensenya els pantalons.*)

POLICIA: Ni tampoc du el llum pilot.

VALENTIN: Sí. (*Busca per les butxaques.*) Aquí!

POLICIA: Què hi pinta, a la butxaca? L'ha de portar al darrere.

VALENTIN, *penjant-se'l als pantalons*: Aquí?

POLICIA: No, darrere la bicicleta. Veig que és una bicicleta de transport. Hi porta maons. És que ha d'edificar?

VALENTIN: Edificar, jo? No! Què vol que edifiqui? Ja en construeixen prou, d'edificis!

POLICIA: Doncs per què carrega la bicicleta amb aquests maons que pesen tant?

VALENTIN: Per córrer més fàcilment amb el vent en contra. Ahir al matí, per exemple, es va girar un vent fortíssim. Jo, com que no duia els maons, volia pujar

cap a Sendling i em vaig trobar que havia baixat a Schwabing.

POLICIA: Com se diu?

VALENTIN: Wr-dl-brmpfd.

POLICIA: Com?

VALENTIN: Wr-dl-brmpfd...

POLICIA: Frederic?

VALENTIN: Wr-dl-brmpfd!

POLICIA: Parli clar, no vagi remugant així entre les barbes.

VALENTIN, *que s'estira la barba postissa cap avall:*
Wr-dl-brmpfd!

POLICIA: Quin nom més estúpid! Au, circuli...

VALENTIN, *que se n'anava però ha fet mitja volta, al* POLICIA: Senyor policia...

POLICIA: Què vol, ara?

VALENTIN: Voldria saludar-lo de part de la meva germana.

POLICIA: Gràcies..., però no la conec, la seva germana.

VALENTIN: Sí, és baixeta, rodanxona... No la coneix?

Però potser no m'he expressat prou bé. Vull dir si puc saludar de part de vostè la meva germana.

POLICIA: Però si no la conec, la seva germana! Com se diu, la seva germana?

VALENTIN: També es diu Wr-dl-brmpfd.

VE UNA TEMPESTA

Vent de tempesta. Llamps i trons, pluja, etc. A més, sorolls de carrer, clàxons, avions, etc.

SIMON: Dddd! Fa un vent horrorós! No t'he dit que agafessis el teu paraigua? Veus? Ara es posa a ploure, i només tenim un paraigua.

BABETT: De què serveix un paraigua, amb aquest vent?

SIMON: No xerris tant i aguanta'm aquest paquet. No l'agafis pel cordill, que es trencarà.

BABETT: No es trencarà.

El cordill es trenca i tot va per terra.

SIMON: Ho veus, ja t'ho deia, jo! I amb aquest vent! Au, recull-ho tot.

BABETT: Dóna'm el paraigua. Déu meu, el barret! Fes el favor d'anar-me a buscar el barret.

SIMON: No hi puc anar, que ens ho prendrien tot.

BABETT: Té, aguanta'm el paraigua. Ja l'aniré a buscar jo.

SIMON: No, queda't! Hi vaig jo.

BABETT: Amb aquest temps, més hauria valgut quedar-nos a casa.

SIMON: Bestieses! Creus que, si ens haguéssim quedat a casa, no l'hauria fet, aquest temps?

BABETT: És clar que l'hauria fet, però nosaltres no ens hauríem mullat.

SIMON: No ens hauríem mullat, si haguessis obert el paraigua de seguida.

BABETT: Obert, dius? No has vist que el vent l'ha girat del revés? Ja hi torna! Té el paraigua.

SIMON: Però això, què és? Aviat hi haurà un tifó.

BABETT: Escolta! Ja trona, ve una tempesta.

SIMON: Qui ve?

BABETT: Qui ve!?... Una tempesta, et dic.

SIMON: Quan?

BABETT: Ara!

SIMON: Vull dir, a quina hora?

BABETT: Au va, no diguis més ximpleries. No ho sents, com trona?

SIMON: Deixa que troni. L'essencial és que no llampegui. El tro no és perillós, però el llamp...! Del tro, te'n pots defensar, però del llamp, no.

BABETT: Passa justament el contrari. Del llamp te'n pots defensar, amb el parallamps, però del tro, no.

SIMON: Ni cal, perquè un tro no et pot fer res.

Fa un tro fortíssim.

BABETT: Verge Santíssima! Quina sotragada!

SIMON: Se'ns afluixaran les frontisses.

BABETT: Que ara ens faci aquest temps! Tant bo que feia quatre setmanes enrere! Vine, pujarem al tramvia. Per allà ve el tretze. Agafem-lo, de pressa!

SIMON: El tretze? De cap manera, no l'agafaré pas. Ni pensar-ho. Fa temps que ho saps: el tretze és un número que porta desgràcia.

BABETT: No em vinguis amb les teves estúpides supersticions, ara! Què vols? Que no agafem el tretze i esperem la tempesta aquí, al mig del carrer, i que un llamp ens caigui a sobre? Això serà millor, oi? Au, corre, que ve el vint-i-nou. També el podem agafar. (*Soroll - ocupat - campaneta - el tramvia se'n va.*) Ja ho veuràs. El pròxim tramvia que passi també anirà ple de gom a gom i no hi podrem pujar. I, mira, estic ben xopa amb aquest aiguat.

SIMON: És clar, és lògic que la pluja et mulli. No voldràs pas que la pluja t'assequi.

BABETT: Quan et quedes a casa, no et mulles. Així ho fa la gent de seny.

SIMON: La gent de seny, potser sí. Però tu, de seny, no en tens ni gota.

BABETT: Per què?

SIMON: Perquè encara tens obert el teu estúpid paraigua i ja ha deixat de tronar.

Passen uns quants vianants que comenten confusament: «Té raó aquest home».

AL BALL

- ELL: Un vals ben bonic, no li sembla, senyoreta?
- ELLA: Però aquí fa calor!
- ELL: Sí, una calor espantosa.
- ELLA: Però sempre és millor tenir massa calor que no tenir massa fred.
- ELL: El diumenge passat també vaig venir, i no feia ni de molt lluny tanta calor com avui.
- ELLA: Diu cada cosa vostè!
- ELL: No és que no fes calor, però no deixava de fer-ne.
- ELLA: Sí, va com va.
- ELL: I ballant, encara en fa més, de calor.
- ELLA: Detesto les calor.
- ELL: He, he! Així no cal prendre un bany de vapor, no li sembla?
- ELLA: Estic contenta de no haver-me posat el jersei de llana. Encara hauria suat més.
- ELL: Ja ho pot ben dir. Per ballar com menys roba millor.
- ELLA: La meva mamà es fa uns tips de suar! Sempre ho diu.
- ELL: A la seva mamà també li agrada el ball?
- ELLA: No!
- ELL: Per què?
- ELLA: Ah, Déu! Doncs perquè li pesen els anys i sua amb molta facilitat. Això diu.
- ELL: La seva mamà també? Potser vostè ha heretat d'ella la calor.
- ELLA: Vaja, és molt bromista, vostè.
- ELL: Així que la seva mamà també sua molt sovint...
- ELLA: No, no, només quan balla, diu ella.
- ELL: Així, només sua quan balla?
- ELLA: Sí... sí, quan balla.

ELL: I encara balla sovint?

ELLA: No, no balla mai.

ELL: Ah, no balla mai?

ELLA: No mou ni un peu.

ELL: Així tampoc no deu suar mai.

ELLA: No, la mamà ha deixat de ballar per sempre més. El papà sí que encara en cargola algun, de ball.

ELL: Ah, quines coses que diu, vostè! I el seu papà també sua tant?

ELLA: És clar! Però en el seu cas és lògic que suï.

ELL: Per què?

ELLA: Perquè és suís.

DAVANT EL TRIBUNAL

JUTGE: Reconeixeu haver tractat el querellant de tros d'animal?

ACUSAT: Sí, però no pensava que això el pogués ofendre.

JUTGE: I per què l'hi ha dit?

ACUSAT: Perquè parlava com un ase.

JUTGE: Sou vós qui parla com un ase, perquè un ase és un animal i un animal no parla. N'heu sentit parlar cap, d'animal?

ACUSAT: Sí, un lloro!

JUTGE: Però un lloro no és un ase.

ACUSAT: Des del moment que un lloro es posa a dir estupideses, parla com un ase, per més lloro que sigui.

JUTGE: Heu sentit mai un lloro dient estupideses?

ACUSAT: Oh, i tant!

JUTGE: Expliqueu-vos.

ACUSAT: Ho puc demostrar. La meva patrona té un lloro en una gàbia, i quan truques a la gàbia, el tros d'animal del lloro diu: «Endavant!».

JUTGE: I això, ho trobeu estúpid?

ACUSAT: Oh, i tant!

JUTGE: Em sembla que ens estem desviant del tema. Per què heu tractat el querellant de tros d'animal?

ACUSAT: Perquè ha insultat la meva dona.

JUTGE: Com l'ha insultada?

ACUSAT: Li ha dit que era una oca cretina. I la meva dona no és una oca, en tinc proves.

JUTGE: No us en calen, de proves; així com el querellant no és un tros d'animal, tampoc la vostra dona no pot ser una oca, almenys no és una oca cretina.

ACUSAT: Però, senyor jutge, amb l'observació «almenys no és una oca cretina» admeteu que la meva dona pot

ser una oca, i una oca és sempre una bèstia bastant cretina.

JUTGE: Per què ho dieu, que les oques són cretines?

ACUSAT: Perquè una oca ni tan sols sap enraonar.

JUTGE: Bé, un animal no enraona.

ACUSAT: Un lloro, sí.

JUTGE: Ja hi torneu, amb aquesta estúpida comparança del lloro!

ACUSAT: Cal que us torni a contradir. Un lloro no és un estúpid, perquè pot ser domesticat.

JUTGE: Però ara estem parlant d'una oca cretina, no d'un lloro domesticat.

ACUSAT: Molt bé, tornem, doncs, a la meva dona.

JUTGE: Anem al motiu de l'ofensa. Per quina raó el querellant ha dit que la vostra oca era una dona cretina? Perdó; al revés, volia dir: per què ha dit que la vostra dona era una oca cretina?

ACUSAT: La cosa és bastant cretinicable.

JUTGE: Criticable, voleu dir.

ACUSAT: Això, criticable! A casa nostra tenim un jardí, i la senyora Picatatzes també té un jardí, tocant al nostre, i sempre ens hem fet la competència per veure qui té les flors més boniques.

JUTGE: Continueu.

ACUSAT: I moltes vegades canviem sements.

JUTGE: Què dieu que canviu?

ACUSAT: Sements, llavors. Per exemple, ella em dona llavors de crisantem i jo n'hi dono de ruda; però aquest any, en lloc de donar-me llavor de jacint per als testos de la meva finestra, me n'ha donat de gira-sol, i han sortit tants gira-sols que ara no podem mirar per la finestra. Llavors, el marit ha dit a la meva dona que era una oca cretina, i jo li he dit a ell que era un tros d'animal. I llavors ell m'ha dit... (*Silenci.*)

JUTGE: Què us ha dit?

L'ACUSAT *calla*.

JUTGE: Parleu! Què us ha dit?

JUTGE: És que, senyor jutge... podeu imaginar perfectament el que m'ha dit, un home tan vulgar!

JUTGE: Bé, què us ha dit?

ACUSAT: Demano que continuï la vista del procés a porta tancada.

A LA FARMÀCIA

VALENTIN: Bon dia, senyor farmacèutic.

KARLSTADT: Bon dia, senyor. En què puc servir-lo?

VALENTIN: És una mica difícil de dir.

KARLSTADT: Ah, es tracta potser d'una paraula llatina?

VALENTIN: No, no, és que no me'n recordo.

KARLSTADT: Bé, bé, no es preocupi, ja ho trobarem. No porta recepta?

VALENTIN: No!

KARLSTADT: A veure, què li passa?

VALENTIN: Que no tinc recepta.

KARLSTADT: No, no. Vull dir si està malalt.

VALENTIN: Com se li ha acudit aquesta idea? És que en faig la cara, de malalt.

KARLSTADT: No, no. Vull dir si el remei és per a vostè o per a algú altre.

VALENTIN: No, és per al meu fill.

KARLSTADT: Ah, per al seu fill. El seu fill és el malalt. Què li passa al seu fill?

VALENTIN: Que no té mare.

KARLSTADT: Ah, el nen no té mare?

VALENTIN: Sí que en té, però no és la seva mare de debò.

KARLSTADT: Ah, ja. El nen té madrastra.

VALENTIN: Sí, sí, per desgràcia no és la seva mare, i ara s'ha refredat.

KARLSTADT: Té tos?

VALENTIN: No, només brama.

KARLSTADT: Potser li fa mal alguna cosa.

VALENTIN: Ja pot ser, però és difícil treure'n l'aigua clara.

El nen no diu on és que li fa mal, per més que ens hi esforcem la seva madrastra i jo. Avui li he dit: mira, si dius on és que et fa mal, et compraré una moto.

KARLSTADT: I ell, què ha dit?

VALENTIN: No res.

KARLSTADT: Quina edat té?

VALENTIN: Sis mesos.

KARLSTADT: Home, si té sis mesos no pot pas dir res!

VALENTIN: Però ho podria insinuar d'alguna manera.

Quan una criatura és capaç de bramar com brama, també pot dir on és que li fa mal.

KARLSTADT: Que es posa els dits a la boca?

VALENTIN: Això prou!

KARLSTADT: És que ja espera les primeres dents.

VALENTIN: De qui les espera?

KARLSTADT: De la natura!

VALENTIN: De la natura? Ja pot ser. Però llavors no cal que plori. Quan esperem que ens donin alguna cosa, no plorem; sinó que estem contents. No, no, el nen està malalt, i la meva dona m'ha dit: arriba't a la farmàcia i porta ...?

KARLSTADT: Una camamilla?

VALENTIN: No, de beure res.

KARLSTADT: Potser té cucs?

VALENTIN: No n'he vist cap, de cuc!

KARLSTADT: Perquè els té per dintre.

VALENTIN: És que no l'he mirat per dintre.

KARLSTADT: Escolti, senyor. És una mica difícil per a un farmacèutic saber què vol un client, si el client no l'hi diu.

VALENTIN: La dona m'ha dit que digués que el nen no pot dormir, que està molt inquiet.

KARLSTADT: Inquiet? Doncs compri un calmant. O potser millor que li compri Isopropilprofenilbarbitursauresfenildimetildimetilaminopirazolon.

VALENTIN: Què diu que què?

KARLSTADT: Isopropilprofenilbarbitursauresfenildimetildimetilaminopirazolon.

VALENTIN: Quin nom ha dit?

KARLSTADT: Isopropilprofenilbarbitursauresfenildimetil-
dimetilaminopirazolon.

VALENTIN: És clar! És això! Les coses més senzilles són
les que oblidem més fàcilment.

L'ENQUADERNADOR WANNINGER

L'enquadrador WANNINGER, a petició de l'empresa constructora Meissel i Cia, ha enquadrat dotze llibres, i abans de lliurar-los, pregunta per telèfon on els ha de portar i quan pot passar factura. Dins el seu taller, s'adreça al telèfon, marca un número i sentim el soroll del disc.

ORDENANÇA: Aquí l'empresa constructora Meissel i Companyia!

WANNINGER: Sí, aquí l'enquadrador Wanninger. Només volia comunicar a la firma Meissel que he enllestit els llibres que em van encomanar, i si puc enviar aquests llibres, i si puc enviar també la factura.

ORDENANÇA: Un moment, sisplau.

WANNINGER: Molt bé.

SECRETÀRIA: Aquí Meissel i Companyia, secretaria!

WANNINGER: Sí, aquí l'enquadrador Wanninger. Només volia comunicar-los que he enllestit els llibres i si, d'això, si puc enviar aquests llibres i si hi puc incloure, enviar també la factura..., per favor!

SECRETÀRIA: Un moment, sisplau.

WANNINGER: Sí, molt rebé...

DIRECCIÓ: Direcció de l'empresa Meissel i Companyia!

WANNINGER: Eeee... aquí l'enquadrador Wa... Wanninger. Només volia comunicar, a vostè i a la firma Meissel, que aquesta cosa, sí, els llibres, que ja estan llestos, i si puc enviar-los, els llibres, i també si hi puc incloure la factura, sap?

DIRECCIÓ: No es retiri. El poso amb l'administració!

WANNINGER: Ah, ja! Molt bé, molt bé!

ADMINISTRACIÓ: Aquí l'empresa constructora Meissel i Companyia, administració!

WANNINGER: Eh? Sí, sí... Parla l'enquadrador Wanninger. Només volia comunicar-los que he enquadrat els llibres, i que si els envio o els faig enviar ara mateix, i si puc posar-hi també la factura!

ADMINISTRACIÓ: Tingui la bondat de trucar a l'extensió 33. Pot marcar de seguida.

WANNINGER: Ah, així haig de... ah, ja, molt rebé, gràcies, gràcies, eh? (*Marca.*) Tinc una mena de curiositat.

EXTENSIÓ 33: Aquí l'empresa constructora Meissel i Companyia!

WANNINGER: Sí... d'això... Vull dir... Amb qui parlo?

EXTENSIÓ 33: Aquí l'empresa constructora Meissel i Companyia!

WANNINGER: Miri, a tots els altres els he dit unes quantes vegades, i ara li voldria dir a vostè, senyoreta, que els llibres aquells ja estan acabats, i si els podria portar, dic jo, i si potser puc enviar la factura, si els va bé!

EXTENSIÓ 33: Ah, sí, un momentet. Li passo l'enginyer Plascheck.

WANNINGER: Com?

PLASCHECK: Aquí l'enginyer Plascheck!

WANNINGER: Sí, aquí l'empresa constr... Aquí l'enquadrador... ei! Escolti... Aquí l'enquadrador Wanninger. Jo només volia comunicar a vostè i a l'empresa que els llibres ja estan llestos, tots dotze, i si puc enviar-los, i si podria pre... presentar-li la factura.

PLASCHECK: No en sé res, d'això.

WANNINGER: Ah!

PLASCHECK: Per què no ho pregunta a l'arquitecte Klotz? Un moment, sisplau.

WANNINGER: Com diu que es diu? Quin número té? Eh! Redéu!

KLOTZ: Arquitecte Klotz!

WANNINGER: Wanninger, Wanninger. Miri, senyor enginyer, jo només volia comunicar-li que he enllestit els llibres, i si els podria enviar, fer arribar a vostè, perquè també tinc feta la factura i també podria... No la podria incloure, potser?

KLOTZ: Serà millor que ho preguntis al senyor director mateix, però ara no és a l'empresa.

WANNINGER: Doncs, on és?

KLOTZ: El poso amb el seu domicili particular.

WANNINGER: Vaja, bé, bé... Jo sóc... Escolti... Escolti!

DIRECTOR: Digui. Hartmann a l'aparell.

WANNINGER: Sí, doncs la cosa aquesta... Wanninger, enquadernador Wanninger. Només volia preguntar-li si podia comunicar-li... sobre els llibres, perquè... ja estan, sap? Els tinc al taller, acabats... i si després els pogués enviar també la factura..., ara tinc temps!

DIRECTOR: No m'ocupo d'aquestes coses. Potser ho sabran a la Secció III. El poso altra vegada amb l'empresa.

WANNINGER: Què, què diu? On haig d'anar? Redéu!

SECCIÓ III: Empresa constructora Meissel i Companyia, Secció III.

WANNINGER: Sí, miri, ja estan llestos... enquadernador Wanninger. És que ja els he dit als altres cent vegades... que si podia preguntar al senyor director... si podia, això, enviar els llibres, que ja estan llestos, oi? La factura també la tinc a punt, i la podria ficar dins el paquet dels daixonses... dels llibres, i enviar-ho tot junt, no?

SECCIÓ III: No es retiri. El poso amb la biblioteca.

BIBLIOTECA: Empresa Meissel i Companyia, biblioteca.

WANNINGER: Sí, jo... Miri, volia comunicar a l'empresa que he enllestit els llibres i que... i que ara mateix els podria enviar, fer arribar, trametre... a l'empresa mateixa, i només volia preguntar... només volia preguntar si puc posar-hi, incloure, amb els llibres, la factura, eh?

BIBLIOTECA: Ah, ja era hora! Així que ja estan llestos. Bé, doncs, demà al matí pot... (*Sona una sirena.*) Ah, truqui demà al matí a primera hora. Ara pleguem!

WANNINGER: Què diu? Ah, ha, gràcies... i perdoni!... Porcs!

CONVERSA INTERESSANT

B: Té temps, avui? Vingui amb mi.

v: On?

B: A qualsevol lloc.

v: Ja hi he estat.

B: Ah, sí?

v: Sí!

B: O sigui que ja hi ha anat alguna vegada?

v: Moltes vegades!

B: Així la meua proposta no té cap sentit. Jo em pensava que no hi havia estat mai.

v: Sí, sí! És clar que hi he estat, encara que gairebé mai.

B: Doncs m'haurà de perdonar, no ho sabia.

v: És clar, vostè no tenia per què saber-ho.

B: Oh, no és ben bé això el que vull dir. En Pere tampoc no hi ha estat mai.

v: Ah, en Pere tampoc? Mai?

B: No.

v: No ho hauria cregut mai! Diu que tampoc no hi ha estat mai, en Pere?

B: Bé..., no puc dir-ho exactament, potser sí que hi ha estat alguna vegada, temps enrere.

v: També podria ser.

B: En Pere, justament, és una persona que quan diu que va aquí o allà, hi va!

v: I vostè hi ha anat?

B: Jo, sí. Però no m'hi he quedat gaire temps.

v: Ja és prou.

B: És el que jo dic. Què n'he tret? Malaguanyat temps.

v: Exacte! Exacte! El temps val tots els diners del món.

B: No és això exactament, el que vull dir. De temps en tinc,

però de diners, no! Si tingués tants diners com temps, tindria molts més diners que temps.

v: Però llavors ja no tindria temps per anar amb mi a qualsevol lloc.

B: Llavors no, però avui encara tindria temps.

El diàleg es reprèn des del principi.

SÍ O NO

- v: Coneix el meu cunyat?
B: No.
v: Ah, no el coneix?
B: No.
v: Doncs em pensava que el coneixia.
B: No.
v: No el coneix de res?
B: No.
v: Ni l'ha vist mai?
B: No.
v: Però, no sabia que tinc un cunyat?
B: No.
v: I no li agradaria de coneixe'l?
B: No.
v: Ni la meva cunyada?
B: No.
v: No en té cap, vostè, de cunyat?
B: No.
v: Ni de cunyada?
B: No.
v: Tampoc no té cap germà?
B: No.
v: Bessons?
B: No, no.
v: Té fills?
B: No.
v: Quants?
B: No.
v: Així, no té res?
B: No.
v: Ni casa?

B: No.
v: Ni diners?
B: No.
v: Si no té diners, alguna cosa deu tenir, oi?
B: No.
v: Sempre diu a tot que no?
B: No.
v: Diu que sí, doncs?
B: No.
v: No està content amb la democràcia?
B: No.
v: Això vol dir que abans vivia millor?
B: No.
v: Tampoc?
B: No.
v: Alguna cosa deu ser.
B: No.
v: Almenys és una mica negatiu.
B: No.
v: Tampoc no és pas d'aquells que diu a tot que sí.
B: No.
v: Vostè és un ximple.
B: No.
v: Tampoc?
B: No.
v: Tant dir que no em sembla excessiu. Escolti, vostè sempre respon a les enquestes?
B: Sí, naturalment.
v: Ah.

EL NOU COMPTABLE

AMO: Molt bé, senyor Cañameras, avui comença a treballar amb nosaltres com a comptable.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: Evidentment, serà un problema que es digui Cañameres, igual que jo.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres, però jo escric Cañameras amb *ñ-a* i amb *a* final, i vostè ho escriu amb *e* final.

AMO: Sí, però hi ha un altre inconvenient, encara. A la fàbrica tenim més Cañameres. El meu soci, per exemple, també es diu Canyoneras.

COMPTABLE: Què em diu, ara! Quina tafalitat..., quina fatalitat, vull dir... No ens aclarirem.

AMO: No, no, no hi ha confusió possible, perquè el meu soci escriu Canyoneras amb *n-y-a* i amb *a* final.

COMPTABLE: Perdoni: espero que ens aclarirem.

AMO: Però encara hi ha un altre Cañameres entre nosaltres: el majordom.

COMPTABLE: Ah, sí? No em digui?

AMO: Però per sort ell ho escriu amb *n-y-a* i amb *e* final.

COMPTABLE: Amb *n-y-a* i amb *e* final! Ahà!

AMO: No ho oblidí, *n-y-a* i amb *e* final.

COMPTABLE: És un joc d'infants. Els distingiré perfectament, senyor Cañameres.

AMO: Bé, aquests són, doncs, els quatre Cañameres que hi ha a la casa. Passem ara als clients i altres fabricants.

COMPTABLE: Com vostè digui.

AMO: Hi ha potser mitja dotzena de Cañameres amb variacions.

COMPTABLE: Què diu ara?

AMO: Escolti'm amb atenció.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: Està al cas?

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: El nostre proveïdor de llenya es diu Canyemeres amb *n-y-e* i *e* final.

COMPTABLE: Com el majordom.

AMO: Com el majordom? Vostè no m'escolta. El majordom s'escriu amb *n-y-a* i amb *e* final.

COMPTABLE: Exacte, exacte! Amb *n-y-a* i amb *e* final. Perdoni.

AMO: O sigui que, en el cas del nostre proveïdor de llenya, després de la *n-y* ve una *e* i no una *a*. Em segueix?

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: I per acabar-ho d'arreglar, el meu gendre també es diu Canyemeras.

COMPTABLE: Què diu ara?

AMO: Però ell ho escriu amb *n-y-e* i amb *a* final.

COMPTABLE: Ah ja, amb *a* final.

AMO: I ara, per evitar confusions, serà millor que prengui nota de com s'escriu cadascun dels Cañameres.

COMPTABLE: Com vostè digui, senyor Cañameres.

AMO: Bé, començarem per la meva modesta persona. S'escriu amb *n̄-a* i amb *e* final.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: La seva modesta persona, que s'escriu amb *n̄-a* i amb *a* final.

COMPTABLE: Claríssim.

AMO: El meu soci: amb *n-y-a* i amb *a* final.

COMPTABLE: Amb *a* final.

AMO: El majordom: amb *n-y-a* i amb *e* final.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: El nostre proveïdor de llenya: amb *n-y-e* i amb *e* final. I finalment el meu gendre: amb *n-y-e* i amb *a* final.

COMPTABLE: Amb *a* final.

AMO: Així tot queda aclarit i no hi ha confusió possible.

COMPTABLE: Com vostè digui.

AMO: Ah, sí, encara queda un punt important. Quan entri a l'oficina algun Cañameres, vostè no tindrà dificultat per anar-los diferenciant amb el temps.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: A veure... El Canyameres escrit amb *n-y-a* i amb *e* final porta, per exemple, un mocador de quadres. Està al cas?

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: O bé..., el que s'escriu amb *n-y-e* i amb *e* final porta —diguem— el coll de la camisa brut.

COMPTABLE: I si un dia el porta net... Perdoni!

AMO: Ahà! Llavors el podrà conèixer perquè durà el coll net.

COMPTABLE: Ahà!

AMO: La cosa serà una mica més problemàtica quan es tracti de parlar per telèfon, perquè no els veurà.

COMPTABLE: Potser amb un circuit de televisió..., dic jo.

AMO: Televisió?... No, encara no hem arribat a tant.

COMPTABLE: Sí, senyor Cañameres.

AMO: Bé, doncs ara faci'm el favor de repetir com s'escriuen tots els Cañameres!

COMPTABLE: Com vostè digui! Bé, hi ha un Cañameres amb *n-y-a* i amb el mocador brut.

AMO: Què diu, home de Déu?

COMPTABLE: I un altre amb *ñ-a* i amb el coll de la camisa...

AMO: Calli, calli, vostè és un imbècil. Tot equivocat. No en farem res de vostè! Què faria si de cop i volta es presentessin tots els Cañameres?

COMPTABLE: Tancaria la porta i els deixaria al carrer, senyor Cañameres.

CANÇONS

CUPLET XINÈS

Manxa Manxa Panxa Hon Kon Xing Xang
Kai fu xin si Pering hi hi uai hai uai
Titxi tatximaca sipi sipi sapi
Cuki duti supi Manxukú
Tínguilis tànguilis fundi fundi gùixa
Xinxinati buixi buixi tam tam tam
Boni ko na kima cuma poca nimi
Kim i kumi doncs sí Kim Kam
Bobi bibi babi hopsi txing txang
Asístasi Vasi visi xin xin xin
Taubi taubi pipa pipa sai si indi endi
Kake bobí vidi midi Lanolin
Xina fina noia nena mi ton son
tam tam tam.

Tornada:

Sigui sam sigui tom Xin Xin bugui bu
Vassi vassi txeng patxi xing bu-hu-bu.

Ni vidi txen lali gam demi deti
La bada sumbeta bet bum bum
Goll budi bum bim buxi buxi seu tu
Sussi sussi sussi vitxi brum
Si fon om runta, guigalguilgogui
Tu jeus a sota plim plam plum.
Tutti tutti grossi, sopen sopes totes
Naka suca un ou inten rum
Anividi well well tam di diti tam tam
Gluti gluti bust gudi dudi gut.
Birra mi nimi, xycla la palleta
Magi deris lari, fot-li mastegot
Niki niki nones crac crac crec.

Esnecrededeng vidi pospomada Xati
Bona beta, tutti frutti pas pas pas
Popi nani quantes milles digues
Capes coques, treu banya ja
Ka ko ki ka Kika Keki vansi
Magui magui, magui, magui, magui, magui, maguinet
Cumi vespi vingui a dos quarts de quinze
Heidi bobi xingreding al llit.
Txing txang txing txang tibidani busi
Manu lipi xaxixaxixaxixaxixax.
Txing txang txing txang tibidabo fusi
Andigigiolipapi haxi haxi hax
Creu-me riu-te perquè sóc xinès.
Què vols més?

CANÇÓ DEL DIUMENGE

Apareix VALENTIN, disposat a cantar. Entra després una senyora amb un gos. VALENTIN li demana de bones maneres que tregui el gos. La senyora li assegura que el gos farà bondat, però no és així. VALENTIN va cantant. De primer, intenta passar per alt les interrupcions del gos, que són cada vegada més freqüents. Hi ha diversos enfrontaments entre VALENTIN, la dona i el gos, fins que el número s'acaba traient el gos a puntades de peu, amb la indignació de la senyora, entre udols i crits.

Era un diumenge tan bonic,
com no n'havíeu vist mai cap,
un dia esplèndid de debò,
era un diumenge assolellat.
Poder sortir en un dia així
és una gran felicitat,
però el plaer va durar poc,
perquè aviat es va fer fosc.
No veia res al meu voltant,
i així el diumenge va passar.

Passa un tramvia pel carrer,
que fa soroll, pro corre poc.
I de vegades du enganxat
un cotxe que se'n diu remolc.
L'han de posar de tant en tant,
sobretot quan hi ha massa gent.
Però no el posen si no cal,
cosa que és bastant freqüent.
I si no enganxen el remolc,
el cotxe de davant va sol.

CANÇÓ DE LES QUATRE ESTACIONS

M'agrada la primavera,
perquè m'hi trobo molt bé.
Si sempre fos primavera,
estaria molt satisfet.
La primavera té alguna cosa
que no té cap altra estació.
Oh, tant de bo que durés sempre,
perquè són els dies millors.

També m'agrada l'estiu,
perquè m'hi trobo molt bé.
Si sempre fos l'estiu,
estaria molt satisfet.
L'estiu té alguna cosa
que no té cap altra estació.
Oh, tant de bo que durés sempre,
perquè són els dies millors.

També m'agrada la tardor,
perquè m'hi trobo molt bé.
Si sempre fos la tardor,
estaria molt satisfet.
La tardor té alguna cosa,
que no té cap altra estació.
Oh, tant de bo que durés sempre,
perquè són els dies millors.

També m'agrada l'hivern.

Crits de desaprovació.

VALENTIN: Llàstima! Aquesta estrofa era la més interessant.

ESCENES I PECES

ELS FARISTOLS EMBRUIXATS

PERSONATGES

KARL VALENTIN
LIESL KARLSTADT
EL DIRECTOR
EL REGIDOR

L'escenari és buit i desembarassat. Una cortina de vellut gris al fons. Al davant, alguns decorats mòbils. Tot el que s'utilitza, ho treuen els dos clowns i el regidor d'escena durant la funció.

KARL VALENTIN va caracteritzat i maquillat de pallasso musical. Du un enorme crani blanc, sense ni un cabell. De la cara blanca, se'n destaca una boca d'un vermell de sang, que li dóna un aire melancòlic. Sobre el nas, d'un trist color vermell, du unes grosses ulleres de muntura negra, sense vidres. Les cames, molt primes, són enfundades en unes estretes malles de punt; la seva jaqueta de fantasia, de coloraines, és acabada per una ampla gorgera, blanca i rígida o tancada per un coll dur amb corbata de llaç, de dimensions exagerades i ben emmidonat. El seu barret de clown, que pot ser negre i de mitja copa, el du tirat cap endavant, amb l'ala ampla i llisa damunt el front, o també pot dur un canotier d'ala estreta, que li escau malament. Contínuament en rectifica la posició d'una manera maldestra, i això ens fa

adonar que els seus guants blancs, de fil, sense dits, li són un destorb ben visible. Sovint pot dur també una enorme cadena de rellotge que va d'una butxaqueta a l'altra de l'armilla, de color clar. Calça unes immenses botes d'aigua.

LIESL KARLSTADT tragina uns pantalons blancs, que li vénen massa amples i sota els quals apareixen les puntes d'unes sabatilles de quadres. Porta una jaqueta lluent i també un coll dur molt gran i emmidonat, així com un divertit barretet de clown. Va maquillada també de blanc —imitant lleugerament la imatge de Mickey Mouse— i du guants blancs. En ella, tot respira humor i picardia. Uns punys blancs i allargats, de puntes, baixen des de les mànigues de punt, molt estretes, de la seva jaqueta de vellut amb lluentons, fins al dors de les mans.

El DIRECTOR du un vestit negre, de carrer.

El REGIDOR porta una granota blanca cordada que li penja i sota la qual es veuen les vores de l'armilla i el coll de la camisa, d'un blanc dubtós.

KARL VALENTIN, amb el seu vestit de clown, entra en escena i espera.

EL DIRECTOR, *apareixent per la banda contrària:* Ei, vostè!

Què hi fa, aquí? Vagi-se'n immediatament! Què vol?

VALENTIN: És que estic esperant el meu amic.

EL DIRECTOR: Això no pot ser. Se n'ha d'anar.

VALENTIN: Hem quedat amb el meu amic que ens trobaríem a la cantonada del carrer Vall dels Bous amb el carrer Camp dels Ànecs.

EL DIRECTOR: Però això és a fora i no aquí. Això és l'escenari.

VALENTIN: És que hi hem quedat.

EL DIRECTOR: No pot ser. Ara vindrà el número següent, i no es pot pas esperar aquí. Cal que surti a fora.

VALENTIN: Doncs faci el favor de dir al meu amic que jo era aquí i que me n'he tornat a anar a fora.

EL DIRECTOR: Molt bé, ja li diré que...

VALENTIN: Passi-ho bé! (VALENTIN *se'n va*. EL DIRECTOR *també va a sortir*. Entra LIESL KARLSTADT. *S'espera*.)

EL DIRECTOR: I vostè, què hi fa, aquí?

KARLSTADT: És que estic esperant el meu amic.

EL DIRECTOR: Això no pot ser. Aquí no es pot esperar.

KARLSTADT: És que el meu amic i jo hem quedat que ens trobaríem a la cantonada del carrer Vall dels Bous amb el carrer Camp dels Ànecs.

EL DIRECTOR: Però això és a fora, al carrer, i no aquí a l'escenari.

KARLSTADT: És que hem quedat aquí dins, perquè a fora, amb el temps que fa, només fan que caure gotes.

EL DIRECTOR: I a mi què m'explica? Surti de l'escenari.

KARLSTADT: Faci'm un favor: si ve el meu amic, saludí'l de part meva i digui-li que he estat aquí.

EL DIRECTOR: El seu amic ja ha estat aquí.

KARLSTADT: Ah, ja ha estat aquí?

EL DIRECTOR: Fa un moment.

KARLSTADT: Ha estat aquí, eh? I on ha anat?

EL DIRECTOR: Allà a fora.

KARLSTADT: O sigui que ha estat aquí? I ara què? (*Se'n va de pressa*. Torna VALENTIN.)

EL DIRECTOR: Ah, ja torna a ser aquí?

VALENTIN: Venia a preguntar-li si el meu amic ha estat aquí.

EL DIRECTOR: Sí, ara mateix era aquí, però acaba de sortir.

VALENTIN: Doncs jo acabo d'entrar per aquí. Ens devem haver creuat. Ja el trobaré, ja. (*Se'n va*. Torna a entrar LIESL KARLSTADT.)

EL DIRECTOR: Ja torna a ser aquí? Què vol?

KARLSTADT, És que vostè m'ha dit que el meu amic era fora, i això és fals.

EL DIRECTOR: Ara mateix era aquí.

KARLSTADT: Ah, per això no era fora.

EL DIRECTOR: Però ara sí que és fora.

KARLSTADT: Ah, doncs així ja el trobaré. (*Va a sortir, però topa amb KARL VALENTIN, que entra. Es donen la mà i queden una estona amb les mans agafades, sense dir-se res. Pausa.*)

TOTS DOS, *alhora*: Com està? (*Fan una pausa i després tornen a parlar alhora:*) Molt bé, gràcies. (*Tornen a callar.*)

KARLSTADT, *al cap d'un moment*: Quant temps sense veure'ns!

VALENTIN: Vaja, vaja!

KARLSTADT: Què hi farem!

VALENTIN: Ja m'havia passat alguna altra vegada...

KARLSTADT: Sap què? Volia demanar-li que em fes un petit favor. Puc parlar un moment amb vostè?

VALENTIN: Digui.

KARLSTADT: Li voldria dir una cosa. No s'ho prendrà pas malament, oi?

VALENTIN: De cap manera... Té la meva paraula, i la meva mà.

KARLSTADT: Justament d'això es tracta... Voldria demanar-li si pot deixar-me anar la mà. La té agafada amb la seva mà d'ençà que ens hem dit «com està?». (*Tots dos avancen cap al públic.*)

VALENTIN: Estimades i estimats oients: a causa de la motivació de la desfilada per l'entrada...

KARLSTADT: Au, va, quines poca-soltades diu!

VALENTIN: Ho sé molt bé, el que dic.

KARLSTADT: Sí, bajanades, diu!

VALENTIN: Amb motivació de l'enfilada triomfal de l'emperador Lluís de Baviera a Munic l'any 1312, tenim el gust...

KARLSTADT: Amb motivació? Es diu: amb motiu de l'entrada triomfal...

VALENTIN: Amb motiu, diu? Es diu: amb motivació... tenim el gust... amb motivació de la desfilada que enfila la marxa triomfal...

KARLSTADT: Què diu, què diu? Es diu: amb motiu de l'entrada triomfal...

VALENTIN: És el que jo dic: amb motiu de la motivació de l'enfilada frontal...! Em fa ballar el cap, vostè! A mi que estic, que sóc, que dic... que... vull dir, que tenen el gust...

KARLSTADT: Què?

VALENTIN: Que tenim el gust, en commemoració, en consideració...

KARLSTADT: Amb motiu...

VALENTIN: Amb motiu de l'ocasió...

KARLSTADT: De l'entrada triomfal...

VALENTIN: De l'entrada triomfal de l'emperador Nepomuk...

KARLSTADT: No, Nepomuk, no... l'emperador Lluís...

VALENTIN: L'emperador Lluís de Munic per la porta de la plaça Sendlinger.

KARLSTADT: Per la Porta de l'Isar!

VALENTIN: Per la Porta de l'Isar, l'any 1940.

KARLSTADT: Deixi'm parlar a mi!... Molt bé, molt bé, parli!

VALENTIN: Amb motiu de l'entrada triomfal de l'emperador Lluís de Baviera per la Porta de l'Isar, l'any 1312, tenim el gust d'interpretar a posteriori un duet per a dues trompetes, és a dir, un mig quartet! Començarem pel començament! (*Tots dos toquen la primera veu.*) Alto! Hem tocat tots dos la primera veu; en un duet, un dels dos ha de tocar la primera veu, i l'altre, la segona.

KARLSTADT: És clar!... Vostè ja ho havia de saber això! (*Tots dos toquen la segona veu.*) Ara també toca la segona!

VALENTIN: Em sembla que ho he dit ben clar: un dels dos, la primera, i l'altre, la segona.

KARLSTADT: Exacte, per això he fet una de les dues veus.

VALENTIN: Sóc jo qui n'ha fet una; vostè havia de fer l'al-

tra. A mi m'és ben igual. Tant puc fer la primera com la segona.

KARLSTADT: Així, tant se val que me'n torni a casa. No em necessita per a res!

VALENTIN: No..., vull dir que puc tocar la primera, però també puc tocar la segona.

KARLSTADT: Per desgràcia, aquest també és el meu cas.

VALENTIN: Doncs de què es queixa?

KARLSTADT: Bé..., quina de les dues veus vol tocar?

VALENTIN: Sap què? No toquem! O toqui vostè la primera i jo la segona, a la inversa!

KARLSTADT: O fem-ho com vostè vulgui.

VALENTIN: Sí..., també pot ser! Sí..., vostè, com ho vol fer?

KARLSTADT: Vol que l'hi digui? Vostè toqui la segona, i així jo només hauré de tocar la primera.

VALENTIN: Molt bé, fem-ho així.

KARLSTADT: Se'n recordarà?

VALENTIN: No..., no em recordo mai de res..., valdrà més que em posi a tocar.

KARLSTADT: Doncs no cal que es recordi de res. No ha de fer res més que tocar la segona, i del que jo faci, vostè no n'ha de fer res.

VALENTIN: Doncs així, vostè tampoc no ha de fer res del que faci jo, recordi-ho! (*Tots dos toquen notes equivocades.*)

EL DIRECTOR, *entrant precipitadament a l'escenari*: Prou, prou..., tot equivocat!

VALENTIN: Ja ho notem nosaltres mateixos! No es fiqui en les coses dels altres, fiqui's en les seves, de coses! Vostè és el més jove! Vostè és el més jove! No se'n dóna vergonya, de ser tan jove?

EL DIRECTOR: No tenen partitura?

VALENTIN: Sí, però si seguim la partitura, no podem pas tocar de memòria!

EL DIRECTOR: Ni cal. Agafin les partitures. (*Tots dos to-*

quen a dues veus, però d'una manera completament equivocada.) És espantós!

VALENTIN: Sort que l'emperador Lluís no ho ha pogut escoltar.

EL DIRECTOR: No, no ho tolero! Ara, agafin les partitures. *(Tots dos prenen els seus quaderns. VALENTIN, un de petit; KARLSTADT, un enorme llibre de cartró, on les notes són tan grosses, que els espectadors les poden identificar perfectament.)*

KARLSTADT, *que no pot aguantar el seu llibre enorme i diu a VALENTIN:* Hauria d'ajudar-me.

VALENTIN agafa el llibre pel mig i s'hi enganxa els dits. Després l'agafa per una banda i LIESL KARLSTADT l'agafa per l'altra. Tots dos toquen sense interrupció una única nota inexpressiva amb els respectius instruments.

KARLSTADT: Què fa? Toca la mateixa nota sense parar, o què?

VALENTIN: No puc continuar tocant, perquè no puc posar els dits a les tecles.

KARLSTADT: I per què no pot posar els dits a les tecles?

VALENTIN: Perquè haig d'aguantar el llibre amb la mà. *(Deixa anar el llibre, que cau damunt el peu de LIESL KARLSTADT.)*

KARLSTADT: Ai, ai!

VALENTIN: Tinc una altra idea. Miri: jo li penjo el meu llibre al darrere i vostè li penja el seu llibre al darrere. *(S'assenyala ell mateix.)* A mi, vull dir!

KARLSTADT: Ah, vostè pensa que segurament ens podem mirar el darrere l'un de l'altre, oi?

Es pengen les partitures l'un a l'esquena de l'altre. LIESL KARLSTADT porta un quadernet, molt petit. KARL VALENTIN, un llibre immens, amb tapes de cartró, que,

una vegada penjat, li sobresurt un bon tros per cada espatlla. Els dos clowns es posen a córrer en cercle provant de tocar mirant l'esquena de l'altre; s'adonen que sempre és un de sol el qui pot veure la partitura.

VALENTIN: Vostè s'ha de col·locar davant meu.

KARLSTADT, *posant-se-li davant per davant*: Veu, així no va.

Vostè s'ha de posar davant meu perquè si no no li puc mirar el darrere.

VALENTIN: Així? Però ara sóc jo el qui està mal col·locat.

Així no pot anar bé. I no m'ho explico. Hauria de funcionar, però resulta que no funciona.

EL REGIDOR, *entrant*: M'agradaria saber quanta estona pensen continuar amb les seves animalades. Es pensen que el públic se'ls estarà contemplant gaire estona més?

VALENTIN: Si no volen, que no mirin. Nosaltres no actuem pas per al públic, ni pensar-ho! Nosaltres actuem per a nosaltresmateixos, i això no és cap animalada! Volem fer una cosa determinada: tenim dos instruments, dues partitures, som un duo i no ens podem mirar l'esquena l'un a l'altre. Com ho podem solucionar?

EL REGIDOR: Saben què és el que necessiten? Faristols!

VALENTIN: És que no en tenim cap.

EL REGIDOR: Doncs jo sí que en tinc.

KARLSTADT: Doncs ens en podria donar uns quants.

EL REGIDOR: Amb dos en tenen prou.

KARLSTADT: Ens els repartirem. Au, ja es pot treure aquest llibre de l'esquena, si aquest ens porta els faristols. No li queda gaire bé, posat així. Sembla un avió de vela.

EL REGIDOR, *que porta dos faristols, un de molt gros i un de molt petit*: Tingui, aquest. I aquest per a vostè.

KARL VALENTIN agafa el faristol gros, i la seva minúscula partitura li cau una vegada i una altra. LIESL

KARLSTADT pren el faristol petit, però el seu llibre immens no hi cap i el faristol cau.

EL REGIDOR: Així no pot anar, que no ho veuen? S'han de canviar els faristols.

KARL VALENTIN i LIESL KARLSTADT ho fan: ell es posa davant el faristol d'ella i a la inversa. Però ara VALENTIN té al davant el faristol petit amb el llibre gros que sempre es tomba, i KARLSTADT té al davant el faristol gros amb el quadernet que no s'hi aguanta.

EL REGIDOR: No, així tampoc no va! Els he dit que se'ls canviessin!

KARLSTADT: Precisament és el que hem fet!

EL REGIDOR, a KARLSTADT: Vostè té aquest llibre tan gros, oi? Doncs agafi el faristol gros. (A VALENTIN:) I vostè té el quadernet... doncs ha d'agafar el faristol petit!

VALENTIN: És més clar que l'aigua. Prou que se'ns hauria acudit a nosaltres mateixos. No calia que s'hi fiqués, vostè. (El REGIDOR s'encongeix d'espatlles mentre se'n va.)

LIESL KARLSTADT no pot col·locar el seu feixuc llibre al faristol gran. Ho prova unes quantes vegades i sempre el torna a deixar caure.

VALENTIN, que no l'ajuda sinó que es fica les mans a les butxaques i li diu per damunt l'espatlla: Ho té difícil amb aquest llibre. No se'n sortirà pas.

KARLSTADT, gemegant per l'esforç: Que sí. Només que algú em donés un cop de mà.

VALENTIN, que, estirant molt el coll, recorre amb la vista tot l'escenari sense moure's del seu lloc: És que no hi ha ningú, aquí.

KARLSTADT, que fa un darrer esforç suprem i, tremolant-li

els genolls, aconseguix dipositar el llibrot al faristol; completament esgotada i sense alè, deixa anar: Moltes gràcies!
VALENTIN, *que amb les mans a les butxaques ha mirat l'operació amb gran interès, sense moure's ni un pèl, i diu en un to condescendent: No, de res, de res!*

Ara es disposen tots dos a tocar. LIESL KARLSTADT té el seu instrument enlairat en posició vertical per poder llegir les notes del faristol, que li queda massa amunt. Li cau el petit barret de clown una vegada i una altra. Ella el cull i torna a provar de tocar amb el mateix resultat. Per la seva banda, KARL VALENTIN s'ha d'ajupir cap endavant per poder veure les notes al seu minúscul faristol. I el barret li cau també cap endavant. Tampoc no aconseguix de tocar amb el barret cap endavant.

VALENTIN: *Veu? Així no funciona! Aquest faristol és massa baix per a mi. Quan em poso a bufar, el barret em cau sempre cap endavant.*

KARLSTADT: *Doncs a mi em passa justament el contrari. Quan miro enlaire, el barret em cau sempre cap endarrere. A més, em passa una cosa terriblement fastigosa. La salivera que faig quan toco se'm torna a ficar a la boca perquè haig de tenir l'instrument alçat cap amunt. Me l'empasso a litres. Sap què podríem fer? Canviar de lloc.*

Va cap al petit faristol de KARL VALENTIN i s'hi asseu al davant, a terra. KARL VALENTIN fa el mateix que ella: va cap al faristol gros i també s'asseu a terra, al davant. Mira preocupat la partitura, que ara li queda massa amunt per poder-la llegir. El REGIDOR s'endú tot renegant els dos faristols. Ells el miren amb aire trist.

TOTS DOS: *Ara no tenim res. Només ens els havia cedit com si diguéssim en cessió.*

S'aixequen de terra i s'espolsen els pantalons. El REGIDOR torna amb un gran faristol doble per als dos clowns, que posen cadascun la seva partitura al damunt, costat per costat, i comencen a tocar. A penes han començat, el faristol es va fent cada vegada més llarg. Ells s'enfilen a la cadira per arribar-hi; sense deixar d'anar tocant, el faristol continua creixent i s'enlaira cada vegada més, de manera que ja no es poden llegir les partitures, i ells deixen de tocar, resignats, els seus instruments.

VALENTIN, *que crida en direcció a l'orquestra, a sota, adreçant-se al director, que no atura la música d'acompanyament:* Ei, vostè, pari això! No veu com creix?

VALENTIN i KARLSTADT, *que, des de les cadires on són enfilats, es queixen al públic:* Ho han vist? Nosaltres aquí tocant, i el faristol vinga créixer i créixer, i, si no tinguéssim aquestes cadires, no hauríem pogut mirar la solfa. *(Mentrestant, el faristol ha tornat a escurçar-se a poc a poc i s'ha fet tan petit com al començament. KARL VALENTIN i LIESL KARLSTADT baixen de les cadires.)* Ara que nosaltres ja ens havíem enfilat a les cadires, resulta que el faristol s'ha tornat a abaixar. Ara ja no ens fan cap falta les cadires. *(Mentre parlaven, el faristol ha tornat a créixer de cop, i, quan volen començar a tocar, se n'adonen i miren enlaire desesperats, on hi ha les partitures il·legibles. Després s'apropen a la part estreta del faristol, s'hi enganxen. KARL VALENTIN fa moure la barra. El faristol es doblega de sobte cap avall i, amb un so sec, dóna un fort cop al crani de tots dos, que criden «Ai, ai!» i es posen a gemegar. KARL VALENTIN plora.)*

LIESL KARLSTADT: Ei, aquí hi ha fantasmes!

KARL VALENTIN *estossega, s'eixuga els ulls i escup.*

LIESL KARLSTADT: Però ara hi caic! Vingui amb mi, li haig

de dir una cosa! (*Arrossega pel colze KARL VALENTIN cap a un costat i li murmura alguna cosa a cau d'orella.*) Ho veu ara, com pot haver passat?

VALENTIN, *en veu molt alta*: Potser aquell individu ha posat un adob químic al terra per fer créixer el faristol.

KARLSTADT: No, no, allà dalt hi ha un fil i segur que el regidor l'estira cada vegada que vol allargar o escurçar el faristol.

VALENTIN: Doncs tallem el fil! (*Mentre continuen parlant a una banda, el REGIDOR s'ha endut el faristol doble i, amagat, n'entra un altre i el col·loca al mateix lloc. D'aquest faristol en penja efectivament un cordill que es va a perdre entre bastidors.*)

KARLSTADT, *adonant-se del cordill*: Ho veu? Aquí en té un! Vigili a trepitjar-lo! Veu? És un fil que s'allarga fins allà. (*Tiba el cordill. Sona un tret i el faristol li cau al damunt.*)

VALENTIN, *que es deixa caure a terra espantat i aixeca els braços en actitud de rendir-se*: Se m'ha inflat el cap. El barret no m'hi entra. (*Pròva de tornar-se a posar el barret amb una mà, però no ho aconsegueix. Té l'instrument sota l'altre braç, ben aferrat, sense treure l'altra mà de la butxaca dels pantalons.*)

KARLSTADT: Només cal que es tregui la mà de la butxaca! No tingui por, que això no li farà cap mal! Però aquesta cosa m'ha caigut a sobre, i pesa bastant, sap?

VALENTIN: Ah!, ha caigut damunt seu? Així, ja no em fa mal res. (*Riu, content.*)

KARLSTADT: Aquest faristol resulta massa baix per a vostè, però també el podem allargar, si volem. (*Tiba el cordill i el faristol s'enfila d'un salt cap amunt.*) Ho veu? Ja el tenim enlairat, ara, sort que no ens havíem enfilat al damunt.

Entra el REGIDOR amb un altre faristol i, amb un esguard ple de retrets, mira l'altre faristol enlairat.

VALENTIN: Miri què ha passat. Ha caigut cap enlaire.

EL REGIDOR: I ho ha fet ell tot sol?

KARLSTADT: Sí, nosaltres hem mirat enlaire i hem vist que ja havia fet el salt.

EL REGIDOR: Tot ho han de fer malbé. Aquí tenen aquest altre!

LIESL KARLSTADT i KARL VALENTIN posen les seves partitures damunt el nou faristol, però quan es disposen a tocar, la part de dalt del faristol fa ràpidament un gir de noranta graus sobre el propi eix. Ells corren per poder veure les partitures, però es produeix un altre gir de noranta graus.

KARLSTADT: Deixi de bufar, que fa vent! No ho veu?

Tots dos s'hi tornen a posar, i, ja amb la primera nota, el faristol torna a girar i ells corren al voltant i proven una vegada i una altra de tornar a tocar, però el faristol gira cada vegada més de pressa i ells corren a tota velocitat.

VALENTIN, *que crida fort i sense alè en direcció al REGIDOR, que es troba entre bastidors: Ei, vostè, que això vola! (El REGIDOR apareix amb un nou faristol a tota marxa, el col·loca i se'n va també a tota marxa. LIESL KARLSTADT i KARL VALENTIN hi col·loquen les partitures i es disposen de nou a tocar. A les primeres notes, el faristol oscil·la d'una banda a l'altra com un metrònom: tic-tac, tic-tac. KARL VALENTIN torna a vociferar.)* Ei, vostè, aquest tampoc no serveix. Està pitof!

KARLSTADT: Ha perdut la xaveta. Tregui'l a la fresca, a veure si es calma. *(El REGIDOR torna a entrar d'una revolada amb un altre faristol. LIESL KARLSTADT i KARL VALENTIN hi posen les partitures i toquen una petita marxa.*

Després s'inclinen. A la tercera reverència, el faristol es desploma sobre ell mateix.)

VALENTIN, *al* REGIDOR: Ei, mestre, aquest tampoc no serveix. És massa tou! (*El REGIDOR entra ràpidament un altre faristol. LIESL KARLSTADT va a buscar la gran timbala.*)

VALENTIN: Tot seguit ens permetem d'oferir-los un duet interpretat amb els instruments més diferents entre ells que hi ha en tot el món. Aquí, l'harmònica més petita del món. (*Es treu d'una butxaca de l'armilla la minúscula harmònica.*) I aquí, el timbal més gros del món.

LIESL KARLSTADT *avança traginant amb esforç un enorme timbal, d'un metre vuitanta de diàmetre.*

VALENTIN: Aquesta petita harmònica ha costat dos duros, que hem pagat al comptat i en efectiu. Aquest timbalàs ha costat quaranta-vuit mil pessetes, però encara ens queden uns quants tèrmits per pagar.

KARLSTADT: No es diu tèrmits. Es diu terminis.

VALENTIN: Per a la nostra interpretació, que ara seguirà, els preguem un silenci total i absolut, per tal que el timbal es pugui sentir bé. (*Toquen uns quants compassos d'una marxa.*) Ara, ens complau interpretar per a tots vostès una peça que es titula «Da capo».

Apareix el REGIDOR amb un altre faristol.

VALENTIN: Variacions sobre la popularíssima cançó popular «Fa tant i tant de temps», per a clarinet i bombardó.

LIESL KARLSTADT *va a buscar un bombardó, VALENTIN l'agafa i s'asseu en una cadira, però rellisca, arrossegat —pel que sembla— pel pes de l'instrument, atret cap endavant, i es desploma de la cadira. LIESL KARLSTADT l'ajuda a incorporar-se i aleshores cau cap a l'esquerra;*

ella el torna a ajudar i ell cau cap a la dreta. Després bufa el bombardó, l'alça amb un gest ràpid, mira amb un ull l'embocadura i es posa el mocador de butxaca ficat al coll de la camisa, com un violinista. Després, tots dos toquen una octava. KARL VALENTIN s'aguanta en el to greu i imita la remor d'un zepelín. Després diu: «Zepelín!». Tot seguit, els dos es posen a tocar «Fa tant i tant de temps», però queden penjats en la penúltima nota; tothom espera la nota final, però ells continuen tocant, mentre KARL VALENTIN va passant fulls de la partitura, que acaba caient. Ells continuen tocant la penúltima nota, mentre el faristol, alliberat del pes de la partitura, es desmunta; la part de dalt vola per l'escenari i acaba fugint cap amunt. Tots dos s'ho miren estupefactes.

Entra el REGIDOR corrent amb un darrer faristol i hi col·loca la partitura.

VALENTIN i KARLSTADT toquen ara l'última nota i la marxa final. L'orquestra ho acaba amb unes notes triomfals de conclusió. Ells dos fan una reverència. El faristol s'inclina així mateix tres vegades cap endavant. LIESL KARLSTADT se'n va. KARL VALENTIN, en sortir, fa un xiulet al faristol i li diu: «Au, circula, que nosaltres ja hem acabat». El faristol va lliscant tot sol fins que desapareix entre bastidors. Cau el

TELÓ

A L'EMISSORA DE RÀDIO

Fons: Un teló gris clar. Llum forta de reflectors col·locats a dalt i ben visibles. Rètol que diu: «Atenció! Silenci absolut quan s'encén el llum vermell».

Al centre de l'escena, una taula grossa amb nombrosos aparells i commutadors. Hi veiem també una gerra de cervesa, unes plaques de metall damunt d'un plat i una sirena que té forma de bolet. A la banda dreta hi ha unes fustes clavades per aguantar una campana, al batall de la qual penja una llarga corretja de color negre. Prop de la taula, més al fons, un bastiment amb el gran cilindre rotatori i la màquina de fer vent; més a la dreta, un altre bastiment amb una llauna per fer trons i la manxa corresponent. A l'altra banda de la taula, tres galledes de metall abonyegades, una cadira, un penja-robes i el micròfon amb cables elèctrics.

LIESL KARLSTADT porta, damunt el vestit fosc, una bata blanca de treball cordada fins al coll, amb un coll obert que li surt fora el coll de la bata.

KARL VALENTIN arriba amb un capell passat de moda, una mena de canotier. Porta una perruca vermella, escabellada, i damunt el seu increïble nas en forma de bec d'ànec, unes ulleres negres, rodones. El seu vestit negre és gastat i lluent de colzes i genolls; la jaqueta és passada de moda i pagesa; per darrere, sembla que s'infla de cintura en avall. Sota els pantalons, estrets i una mica massa curts, es veuen uns mitjons també curts, de llana grisa. Porta unes grans botes de goma.

L'ACTOR porta una jaqueta fosca i uns pantalons grisos de ratlles. La corbata és de colors llampants, en forma de papallona. Té un aspecte elegant. Porta un mocador de fantasia a la butxaca del pit de l'americana. En

alçar-se el teló, l'escenari, totalment il·luminat, és buit; hi ha un llum vermell encès.

LIESL KARLSTADT, *que apareix, va cap al micròfon i parla:*
Estimades i estimats oients, senyores i senyors, després de l'exposició científica sobre la vida sexual dels bori-nots, farem un petit descans.

Tornarem a estar amb vostès d'aquí a tres minuts. (*Apaga el llum vermell.*) Bé, ara li toca al nostre primer actor del Teatre Nacional. Però m'agradaria saber on s'ha ficat aquest xicot dels efectes. Fa estona que hauria de ser aquí. (*Crida cap als bastidors:*) Senyoreta Anna, faci el favor d'avisar els de la cabina que m'enviïn el noi dels efectes immediatament. (*Al públic:*) No puc pas fer jo sola tots aquests sorolls! (*Comprova els estris i els posa bé.*) Està tot a punt? Doncs ja podem passar a l'altre reportatge. (*Torna a cridar com abans.*) Ei, què passa? No hi és aquest xicot? Hauré d'anar-lo a buscar jo mateixa. (*Se'n va.*)

Apareix KARL VALENTIN; va cap al centre de l'escenari i es queda dret davant la taula. LIESL KARLSTADT reapareix per la banda esquerra.

KARL VALENTIN: Bon dia!

LIESL KARLSTADT: Bon dia! Què desitja?

VALENTIN: Voldria vint-i-cinc metres de fil d'antena de ràdio.

KARLSTADT: Com?

VALENTIN: Que necessitaria vint-i-cinc metres de fil d'antena de ràdio.

KARLSTADT: Sí, molt bé... però escolti... vostè com s'ha ficat en aquesta emissora?

VALENTIN: Per una porta que hi ha aquí fora.

KARLSTADT: Ho crec. Ho crec. Però aquí no venem res.

VALENTIN: Tinc un amic que s'està fent una ràdio i m'ha enviat aquí a buscar el cable per posar l'antena.

KARLSTADT: No pot ser que l'hagi enviat aquí. L'han informat malament. Aquesta és la sala d'emissió d'uns estudis de ràdio. Aquí no tenim vint-i-cinc metres de cable d'antena.

VALENTIN: I vint metres no els tindrien?

KARLSTADT: No, ja li he dit que no venem antenes. El que fem és posar programes en antena.

VALENTIN: Doncs, també li poden posar l'antena, al meu amic. Pagant el que sigui. (*Agafa un rotlle de cable que hi ha damunt la taula.*) Aquest fil servirà.

KARLSTADT: No, li dic que no. Aquest fil serveix per fer les nostres coses.

VALENTIN: Quines coses, si es pot saber?

KARLSTADT: Senyor, no em faci perdre més temps i escampi la boira!

VALENTIN: Així, tampoc no tenen auditors?

KARLSTADT: És clar! Milers en tenim!

VALENTIN, *que indica el que vol assenyalant les orelles*: Jo en tinc prou amb un per a cada orella.

KARLSTADT: Vostè vol dir auriculars, no auditors. Uns auriculars...

VALENTIN: Per a les aurícules.

KARLSTADT: Per a les orelles. Són articles que trobarà en un establiment de ràdio.

VALENTIN: És que, sap?, ens estem fent una ràdio al terrat de casa.

KARLSTADT: Doncs no el podem servir. Necessita un establiment de ràdio.

VALENTIN: I no me'n podria proporcionar un?

KARLSTADT: En trobarà pertot arreu; a la cantonada mateix n'hi ha un. Allà li serviran tot el que li calgui.

VALENTIN: Per què?

KARLSTADT: Perquè és un establiment especialitzat en articles de ràdio. Però si vol anar a qualsevol altre lloc, vostè mateix...

VALENTIN: Doncs, sí, ho preferiria.

KARLSTADT: Miri, ara el que ha de fer és anar-se'n. Hem de treballar. Pot sortir per aquella porta.

VALENTIN: Sí, sí, molt bé, d'acord. Però aquest fil no el vendran pas. (*Torna a agafar el rotlle de cable.*)

KARLSTADT: Ja en pot estar ben segur. (*L'hi pren.*) I ara vagi-se'n. (*Ella mateixa se'n va.*)

VALENTIN, *que fa uns quants passos, s'atura, torna a la taula i es mira el cable*: Què me'n dieu d'aquesta bruixa fastigosa, que té fil i no el vol vendre? Aquest seria, justament, el que necessitaria el meu amic. Doncs ja te'l pots confitar, el fil! (*Observa els estris de la taula.*) I ara, què són tots aquests estris? Quines coses inventa la gent avui en dia! L'única cosa que els falta inventar és un remei per al refredat! Ah, això és el motor de l'emissora! (*Toca un commutador. S'engega de sobte la màquina de fer tempestes. Sentim l'udolar del vent.*)

KARLSTADT, *que entra espantada*: Eh, què passa aquí?

VALENTIN: És això. (*Assenyalant la palanca que ha tocat.*)

KARLSTADT: Però això no s'engega sol! (*Es llença damunt la màquina i l'atura.*)

VALENTIN: Que sí!

KARLSTADT: No pot ser!

VALENTIN: Doncs, s'ha engegat. Jo estava dret aquí, quan s'ha disparat.

KARLSTADT: Una cosa o altra deu haver fet moure!

VALENTIN: No he fet moure res, jo! Si ho hagués fet, ho hauria vist, no?

KARLSTADT: O sigui, que no ha tocat res?

VALENTIN: No.

KARLSTADT: O sigui que jo sóc una deficient mental i m'haig de creure el que vostè diu?

VALENTIN: Sí... no.

KARLSTADT: És evident que ho ha tocat.

VALENTIN: No he tocat res en absolut.

KARLSTADT: O sigui que no ha tocat res?

VALENTIN: No, però només una mica.

KARLSTADT: Aquesta és la nostra màquina de fer vents.

VALENTIN: I per fer vents necessiten una màquina especial?

KARLSTADT: És clar que sí! Però, vostè què es pensa! Si el micròfon hagués estat connectat, haurien sentit a tot el món els vents que feia vostè!

VALENTIN: Tan lluny?

KARLSTADT: Evidentment. Miri, aquest és el nostre micròfon!

VALENTIN: Tant de gust. *(Fa una inclinació.)*

KARLSTADT: Ja pot dir que ha estat de sort que no li hagi passat res. Què es pensa! Tot això suporta una tensió de cinc-cents mil volts!

VALENTIN: Sí que puja!

KARLSTADT: Ara mateix podria ser mort.

VALENTIN: Ja ho veu... i tan jove!

KARLSTADT: On deu ser aquest noi tanta estona? Ja em començo a posar nerviosa. *(Crida cap als bastidors:)* Senyoreta Anna, què passa amb el noi dels efectes? *(Escolta.)* Què diu? Que avui no pot venir? Aquesta sí que és bona. I com m'ho faré jo, ara? *(KARL VALENTIN es desplaça lentament cap a un costat. LIESL KARLSTADT té una idea sobtada i el crida just en el moment que va a desaparèixer.)* Ei! Vostè! Té alguna cosa a fer en aquest moment?

VALENTIN: Buscar vint-i-cinc metres de cable d'antena de ràdio.

KARLSTADT: Però, a part d'això, no ha de fer cap altra cosa d'importància? Després li donaré fil per a l'antena, si ara m'ajuda a sortir del pas. Fins i tot s'hi pot guanyar cinc marcs.

VALENTIN, *que la mira astorat:* Com vol dir?

KARLSTADT: Escolti'm amb atenció. Es tracta del següent: el noi que s'encarrega dels efectes especials no ha vin-

gut, i jo li demano a vostè que el substitueixi i que em faci quatre cosetes de res aquí, en aquesta taula. Ho pot fer?

VALENTIN: No! Ni pensar-ho! En tot cas, no en aquest moment precis. (*Vol tornar a desaparèixer.*)

KARLSTADT: Alto! Sí que pot! (*VALENTIN se li apropa amb expressió interrogadora.*) Pari atenció: ara entrarà un actor i dirà un monòleg davant el micròfon, i nosaltres hi hem de posar els sorolls de fons. És el que fa el nostre especialista en efectes i, com que avui no ha vingut, vostè m'ha d'ajudar. Primer que res, el barret fora! (*Va a buscar la seva carpeta.*)

VALENTIN no sap què fer amb el barret. El posa a la vora de la taula i li cau. Després se'l posa sota el braç, però veu que no pot fer avançar la mà. Acaba posant-se'l a sota la barbeta.

KARLSTADT, *que li arrenca el barret i el tira a terra*: Au, fora aquesta rampoina! I ara, atent...

KARL VALENTIN *mira tristament el barret.*

KARLSTADT, *que continua*: Bé, el nostre actor...

KARL VALENTIN *torna a mirar el barret.*

KARLSTADT: Però vostè no m'escolta! Què li passa?

VALENTIN: El meu barret!

KARLSTADT: No tingui por que no volarà.

VALENTIN: No, però i si algú el trepitja?

KARLSTADT: Qui vol que el trepitgi?

VALENTIN: Jo.

KARLSTADT: Però vostè sap que és aquí.

VALENTIN: I si me n'oblido?

KARLSTADT: Vinga, agafi el barret! Quin home!

KARL VALENTIN es llença veloçment a recuperar el barret.

KARLSTADT: Au, deixi'l allà on vulgui.

Febrosament, VALENTIN intenta penjar el barret en algun lloc.

El vol penjar a la campana, però li cau. Fa tota mena de contorsions i adopta totes les postures imaginables abans de tornar-lo a tenir agafat. Finalment repenja el colze dret sobre el barret, que sosté amb la mà esquerra, i es balanceja sobre una cama, tot encreuant-li l'altra al damunt. KARLSTADT, pàllida de ràbia, li arrenca bruscament el barret. VALENTIN trontolla, però recupera de seguida la seva posició.

KARLSTADT, *que posa amb violència el barret damunt la taula i el rebenta: A veure si acabem d'una vegada amb el seu barret!*

VALENTIN el pren amb cara de víctima i, sense dir res, el mostra a LIESL KARLSTADT amb una expressió plena de retrets.

KARLSTADT: Em sap molt de greu, però la culpa és de vostè. N'hi donarem un de nou. I ara, fixi-s'hi bé: l'actor entra i es posa davant el micròfon...

VALENTIN mira a terra, tot al voltant, amb aire desvalgut.

KARLSTADT: I ara, què li passa?

VALENTIN: El meu barret!

KARLSTADT: Però si ja no hi és, a terra! És allà. (*Assenyala*)

la taula on hi ha el barret.) Escolti: l'actor es posa davant el micròfon, diu el seu monòleg, i nosaltres hem d'anar fent els sorolls. Vostè no ha de dir ni una paraula, però ha de fer tot el que està marcat en vermell al guió.

VALENTIN: Quan?

KARLSTADT: L'hi diré jo. Quan l'actor diu, per exemple: «Trona!», tenim aquest aparell. (*Li mostra la làmina metàl·lica.*) Amb això vostè farà els trons. O quan digui: «Brama la tempesta...»

VALENTIN: Haig de bramar?

KARLSTADT: No. Aquí tenim dues màquines de vent. La grossa (*n'indica una de manual*), per al vent fort. (*VALENTIN la fa giravoltar unes quantes vegades. Sentim un tifó espantós. KARLSTADT l'aparta de la màquina.*) I la petita, per al vent fluix. (*Li indica el commutador corresponent.*)

VALENTIN: Aquesta ja l'hem provada. (*S'acosta més als aparells i els va tocant.*) I tot això, què és? (*Toca la campana.*) Això és per avisar que el dinar està a punt!

KARLSTADT: No. Vostè no toqui els aparells. Jo l'hi explicaré tot. Em quedaré tota l'estona al seu costat.

VALENTIN, *que mira el guió*: Ja ho entenc! Quan ell dirà: «Benèfic i terrible és el poder del foc», jo encenc el foc.

KARLSTADT: No, home, ja l'hi he dit. Vostè només ha de fer el que està marcat en vermell! I res més. No cal que pensi ni miri res més! És facilíssim! És com ho fan al teatre.

VALENTIN: Ho entenc, ho entenc. Una vegada, a la penya, vam haver d'imitar una cascada i ho vam fer amb paper de vidre.

KARLSTADT: Com se deia, l'obra?

VALENTIN: *Blancaneu i els sis cabridets.*

KARLSTADT: Sí, al teatre ho fan d'aquesta manera. Però vostè confon el títol de l'obra. Es tracta d'una rondalla, i no es diu *Blancaneu i els sis cabridets*, sinó *Blancaneu i els set follets*.

VALENTIN: No, és *Blancaneu i els sis cabridets*.

KARLSTADT: Ara, no té importància això, però és *Blancaneu i els set follets*.

VALENTIN: Potser abans es deia així, però ara un dels cabridets és mort.

KARLSTADT: Ja n'hi ha prou! Hem de començar! Ah, sí! Gairebé em descuidava la cosa més important.

VALENTIN: Els meus cinc marcs!

KARLSTADT: No. Miri: quan s'encenguí aquest llum vermell...

VALENTIN: Sí..., ja ho sé... vol dir que hi ha una casa de barrets.

KARLSTADT: No! No! Vol dir que el micro és engegat.

VALENTIN: Per anar on?

KARLSTADT: No, vull dir que l'haurem connectat, i des d'aquest moment tot allò que soni aquí dintre ho poden sentir a tot el món.

VALENTIN: Aaaixò!

KARLSTADT: Per això, quan hi hagi el llum vermell, vostè no pot tossir, ni estornudar, ni fer el més mínim soroll. Hi ha d'haver un silenci total, com indica aquest rètol. (*L'hi mostra.*) Ara, començarem. Vaig a buscar l'actor, que s'està esperant a fora. (*Se'n va.*)

VALENTIN, *trist*: Em sembla que em trencaré i cauré a trossos per terra!

KARLSTADT, *entrant amb l'ACTOR*: Tingui la bondat...!

ACTOR: Quanta estona m'hauré d'esperar? Tinc pressa, haig d'anar al teatre! Avui em toca fer Schiller, el Marquès de Posa!

KARLSTADT: Un moment! Posi's còmode. (*A VALENTIN:*) Aquest senyor és l'actor! I ara, atent, que comencem!

VALENTIN treu la mà de la butxaca dels pantalons i l'estén vers KARLSTADT, reclamant amb gestos els seus cinc marcs. Compta amb els dits i mostra la mà estesa,

indicant el número cinc amb energia. KARLSTADT encén el llum vermell. Es posa un dit damunt dels llavis i mostra el llum encès.

VALENTIN: Ah! Ja l'ha encès, eh?

Va al micro, tot entrebancant-se; topa amb una galleda i fa un terrabastall enorme. KARLSTADT l'estira pel braç amb fúria i es torna a posar l'índex als llavis amb un gest autoritari. Se situa davant el micròfon. VALENTIN es posa davant de l'actor i, amb gestos, li pregunta quant li paguen. També gesticulant, intenta explicar-li que ell —VALENTIN— només cobra cinc marcs.

KARLSTADT, *que, ara més suplicant que autoritària, es torna a posar el dit als llavis:* Aquí, Ràdio Baviera, la ràdio de les ràdios! Senyores, senyors, en antena el nostre programa, «Les veus de les estrelles», en el qual els nostres grans clàssics són recitats pels nostres grans rapsodes. És un programa patrocinat per Calçats Salamandra, carrer del Vi, núm. 4. L'establiment de calçat més antic del món. Fundat l'any 200 abans de Crist. Especialitats: sabatilles de ballet i botes d'aigua. Disposem de botes d'un sol preu fetes a mà. Visiti els nostres aparadors de vidres transparents. Oberts des de l'hora d'obrir fins a l'hora de tancar.

«Les veus de les estrelles», una gentilesa de Calçats Salamandra, compta avui amb la presència del senyor Heperdepernipi, actor del nostre Teatre Nacional.

L'ACTOR, *que s'apropa al micròfon i fa una inclinació:* Estimats oients! Avui els recitaré, per començar, el discurs del vell company de «La campana», de Schiller.

VALENTIN *toca vigorosament la campana, que fa uns sons forts i aguts. KARLSTADT, terroritzada, l'agafa pel braç amb la intenció d'apartar-lo.*

L'ACTOR:

Benèfic i terrible és el poder del foc,
quan l'home se'l fa seu i arriba a dominar-lo,
i tot allò que crea i que conforma
ho deu l'home a aquesta força celestial;
però aquesta força esdevé horripilant
quan es desfà de les cadenes i avança desfermada,
filla de la naturalesa lliure.
Ai, de nosaltres, quan esclata!

*VALENTIN comença a tocar amb força una botzina
d'automòbil. L'ACTOR i KARLSTADT el miren indignats
i li fan senyals que s'aturi.*

L'ACTOR:

Tot creixent sense obstacles,
envaeix els carrers on el poble s'aplega.

*VALENTIN fa sentir soroll de gent, per exemple,
cançons de borrarxos, etc. L'ACTOR i KARLSTADT li fan
nous signes de dissuasió, amb una expressió desesperada.*

L'ACTOR:

L'incendi enorme es propaga!
Perquè els elements odien
allò que ha fet la mà de l'home.
Del núvol pot sortir
la benedicció,
quan cau la pluja.

*De la gerra, VALENTIN tira aigua en una galleda. Fa
un soroll buit i metàl·lic.*

L'ACTOR:

Del núvol surt
així mateix el llamp.

VALENTIN provoca un tro esfereïdor picant amb la maça contra la làmina de metall. KARLSTADT fa més signes. Però VALENTIN no es deixa pas intimidar i continua colpejant amb força creixent, fins que KARLSTADT li salta al damunt i li arrenca la maça de les mans. L'allunya violentament de la làmina i fa que topi amb el cap a la campana, que torna a sonar d'una manera estrident.

L'ACTOR: Sentiu com crepita allà dalt a la torre?

VALENTIN fa sorolls d'ocells amb un xiulet.

L'ACTOR: És la tempesta!

VALENTIN connecta la màquina petita de fer vents.

L'ACTOR:

Roig com la sang
és el cel.
No és la lluïssor del dia!
Quin tumult,
carrers amunt!
Puja el vapor!
S'arbora la columna de foc!
Pels llargs carrers
bufa la ventada!

VALENTIN fa anar la màquina grossa de fer vent.

L'ACTOR:

Com de la gola de forns incandescents,
surt l'aire en flames,
peten les bigues.

VALENTIN trenca llistons de fusta contra el genoll.

L'ACTOR: Cauen pilastres.

VALENTIN *deixa anar una biga a terra.*

L'ACTOR: S'esmicolen vidres.

VALENTIN *llença a terra el plat amb les llaunes.*

L'ACTOR: Els infants ploren.

VALENTIN, *en falset*: Mamaaaa! Mammaaaa!

L'ACTOR: Les mares corren com boges!

VALENTIN *fa girar una capsa amb un cordill.*

L'ACTOR:

El bestiar gemega
sota les cases en runes!

VALENTIN *udola com un gos.*

L'ACTOR:

I tot corre, fuig, s'amaga,
la nit té claror de dia;
les mans van fent cadena,
i van passant les galledes.

VALENTIN *llança les tres galledes contra el fons de l'escenari. KARLSTADT l'hi vol impedir llançant-se li al damunt altra vegada, però no aconsegueix paralytzar-li el braç fins que la tercera galleda ha estat llançada.*

L'ACTOR:

Són llançats devessalls d'aigua
que formen altes arcades.

VALENTIN pren un vas, s'omple la boca d'aigua i la llança a la cara de l'actor.

L'ACTOR:

Arriba vertiginosa
la tempesta que bramula!

VALENTIN engega la sirena. Veiem que l'actor crida, però no el sentim. Vol apagar la sirena, però no troba l'interruptor. VALENTIN també el busca febrosament. L'actor s'estira els cabells. KARLSTADT es retorça les mans desesperada. L'actor tira el guió al cap de VALENTIN i es precipita fora de l'estudi, plorant desconsoladament. KARLSTADT fa anar debades commutadors i palanques. Finalment VALENTIN salta damunt la taula i s'asseu damunt el bolet de la sirena, que emmudeix immediatament. Fa una reverència al públic; la sirena es torna a desaparar, i ell s'hi torna a asseure ràpidament al damunt. La sirena emmudeix altra vegada. KARLSTADT ha trobat per fi el commutador i el tanca fent un «clac» ben audible. El teló cau de pressa, però torna a pujar tot seguit. KARL VALENTIN s'inclina, pren triomfalment el rotlle de fil d'antena de la taula i se'n va. El teló cau per segona vegada, lentament.

A CAL FOTÒGRAF

PERSONATGES

L'AMO
ENRIC
ALFONS
LA SENYORA
EL BOTXÍ
EL NUVI
LA NÚVIA

L'escena representa un taller de fotògraf d'una ciutat petita; és un local antiquat. Pengen núvols transportables pels racons. Al fons una porta mena a l'escala. Veiem el timbre elèctric vora el cancell. Una porta lateral mena a la cambra fosca; entra llum per una clara-boia. Fons pintats per fer fotografies, amb tota mena de paisatges. Dues taules i seients molt tronats completen la instal·lació. Un informe aparell fotogràfic amb objectiu, trespeus, portaplaques, etc., així com podis per col·locar-hi llums, indiquen allò que es fa a l'estudi. Un cavall-gronxador, joguines de tota mena, una barra amb un ocell de fusta, la taula amb la pell d'ós polar, permeten deduir les freqüents visites de clients modestos. Fotografies sense marc, una placa de vidre, bosses de paper de colors, un recipient de vidre per al fixador, amb aigua, i algunes cadires de mida diversa són escampades...

L'AMO du barret tou i levita i porta barbeta. LIESI.

KARLSTADT *interpreta l'aprenent ALFONS, amb pantalons foscos i armilla i amb bata blanca, coll i corbata... sense el més mínim respecte per l'oficial.*

AMO: Enric, vine! Què passa amb aquesta placa?

ENRIC, *que agafa la placa i l'observa*: No està acabada de revelar. És l'Alfons qui l'ha arrebossada, vull dir revelada.

AMO: Ei, Alfons!

ALFONS: Què passa, si es pot saber?

AMO: Què me'n dius d'aquesta placa?

ALFONS: No en sé res, no és feina meva. *(A l'ENRIC:)* És teu, això.

AMO: Però, a veure, un dels dos se'n deu haver ocupat, dic jo.

ENRIC: Jo diria que un dels tres.

ALFONS: Ah, sí, és aquesta... és la que vam revelar junts. Tot anava com una seda, però ell sempre ha de jugar amb les plaques, així, per exemple. *(La llença.)* I a l'hora de dinar li ha caigut a l'escudella.

AMO: Prou de xerrameca; cal tornar-ho a fer tot.

ENRIC: Sí, suposant que el client volgués tornar, cosa que dubto.

ALFONS: Jo també ho dubto. Quan li vam fer la foto, va ser tan impertinent!

ENRIC: Ah! És el senyor Puig, no cal que torni; el puc retratar de memòria!

AMO: Li hauríeu d'escriure una carta i ja veureu com ve. Ara us haig de donar una notícia: me'n vaig de viatge; haig de resoldre uns quants afers i tornaré d'aquí a dos dies.

ENRIC: Passi-ho bé.

AMO: Sobretot, aneu amb molt de compte mentre sóc fora. Suposo que puc refiar-me de vosaltres. Ja sabeu que el material és al laboratori. I sigueu prudents amb el revelador.

ALFONS: Ja ho pot ben dir. Aquest, una vegada, se'n va fotre una ampolla com si fos suc de taronja.

ENRIC: Doncs no em va fer gens de mal.

AMO: Mala herba mai mor.

ENRIC: No seria millor que tanquéssim, aquests dos dies?

AMO: Ja us agradaria, oi? I per a què sou aquí, a veure?

ALFONS: Si tanquéssim, no hi seríem pas.

AMO: Si ve algú, el retrateu vosaltres mateixos.

ENRIC: No en tenim ni idea, de retratar. Vostè mai no ens ha deixat fer res. Només hem pogut revelar amb aquella maquineta.

AMO: Però heu vist com ho faig jo, no? Ja fa prou temps que sou aquí i us hi podíeu haver fixat!

ALFONS: Ens hi fixàvem, però no hi reparàvem gaire.

ENRIC: I si ve una pila de gent a fer-se retratar?

ALFONS: No tinguis por que vingui ningú.

AMO: I per què no ha de venir ningú?

ALFONS: Seria una casualitat!

ENRIC: I si compareix tota una coral, també l'hem de retratar?

AMO: És clar que sí!

ALFONS: Sí, home... vol dir que si ve una certa quantitat de gent... uns quants milers de persones, doncs...

AMO: Déu meu! No vindran pas uns quants milers de persones!

ENRIC: Bé... vol dir que suposem que vinguessin.

AMO: Bé, ja n'hem fet moltes vegades, de fotos de grup. Només us cal servir la clientela amb educació; que s'hi posin bé perquè la foto surti bé. I sobretot, no fumeu! Ara me'n vaig. Tornaré d'aquí a dos dies.

ENRIC: Passi-ho bé.

AMO: Tanta nosa us faig?

ALFONS: De vegades, no.

AMO: Ah! Ja sou un bon parell. Apa, que tot vagi com ha d'anar, eh? Fins aviat.

ALFONS: L'acompanyo a la porta. (L'AMO surt.) Molt bé, s'ha acabat la feina. Què fem?

ENRIC: Res de res. Allò que se'n diu res. I amaga tot això; no ho vull veure més. Dos dies de vacances. (*Encén un cigarret i seu en una cadira.*) A partir d'ara, i fins que torni, no obrirem la porta a ningú. La dona de fer feines ja ha vingut i no ha de venir ningú més. El carter deixa les cartes a la bústia. I tu, ara, baixes a baix i que et deixin un gramòfon, i posem llum indirecta i ja veuràs quina disbauxa. Vaig a trucar a l'Heleneta!

ALFONS: I si algú es vol fer retratar que vagi a un altre fotògraf. (*Truquen.*) Tu, obro?

ENRIC: Res d'obrir! (*Truquen.*) Qui deu ser? (*Cops a la porta.*) Hi ha gent que no té educació!

AMO, *des de fora*: Enric! Alfons! Per què no obriu? (*Obren. Entra l'AMO.*)

AMO: No heu sentit trucar?

ENRIC: Quan? Avui?

AMO: Sí, ara mateix.

ALFONS: Doncs, no, no hem sentit res.

AMO: Com que no? Si he trucat sis vegades seguides!

ALFONS: Ah... no han passat de tres.

AMO: O sigui que ho confesseu. (*L'ENRIC fa signes a l'ALFONS a propòsit de les fundes.*) Què vol dir, això?

ALFONS: Ho he tapat, perquè, així que ha sortit vostè, s'ha aixecat una ventada...! S'ho hauria endut tot!

AMO: Què diu? Una ventada?

ALFONS: Més aviat un temporal.

AMO: O sigui que, aquí dins, ha fet vent així de sobte?

ALFONS: Sí, nosaltres mateixos ens hem quedat garratibats. (*Fa caure el cigarret de l'ENRIC. La burilla cau a terra i continua cremant.*)

AMO: Què és això? Ei, mireu!

ALFONS: On vol dir?

AMO: Aquí... sí..., què és això?

ALFONS: Ui... sí..., què és?

ENRIC: Una cuca de llum!

ALFONS: Sí, molt ben vist!

AMO: Treu fum!

ALFONS: Aleshores és una cuca de fum.

AMO: D'on ha sortit aquest cigarret?

ALFONS: La canalla, que tira de tot per la finestra: boles de neu, pedres...

AMO: Per quina finestra? Si no n'hi ha cap!

ALFONS: Qui ha tapiat la finestra?

ENRIC: Al taller que teníem abans n'hi havia una, de finestra!

AMO: Anem bé. Es presenten bé aquests dos dies!

ALFONS: Si haguéssim sabut que era vostè, hauríem obert de seguida.

L'ENRIC li dóna un cop de colze.

AMO: Ah, sí? I si hagués estat un client?

ENRIC: No era un client, era vostè.

AMO: Sí, però i si ho hagués estat?

ENRIC: Però no ho era.

AMO: Molt bé, és bo saber-ho. Casualment he hagut de tornar, havia oblidat la cartera.

ENRIC: És al laboratori.

ALFONS: Sí, i hi ha set marcs cinquanta, a dins.

AMO: O sigui que heu tornat a xafardejar?

ENRIC: Jo no tant, però ell...

ALFONS: Sí, perquè em pensava que era la meua cartera, però després ell m'ha dit que jo no en tenia, de cartera.

AMO: No sé quin dels dos és pitjor. (*Va cap al laboratori. De sobte es gira. L'ENRIC li està fent una ganyota.*) I això què vol dir?

ENRIC: No ho sé. No me'n recordo. (*L'AMO entra al laboratori.*)

ALFONS, *en veu baixa*: S'havia deixat la cartera.

AMO: Bé, ara me'n vaig i fareu bé d'obrir la porta quan tru-

quin, i si quan torni sento dir la més petita cosa, us asseguro que no us divertireu gaire.

ALFONS: Que tornarà a trucar una altra vegada?

AMO: No et fotis de mi, que te la clavo! (*L'AMO surt amb les maletes.*)

ENRIC: Ens ha ben enxampat.

ALFONS: Ets molt llest, tu. Dius que no hem d'obrir, que ens dedicarem a la disbauxa i coses així. Moltes gràcies.

ENRIC: Quan truquen no hi ha manera de saber qui és; hi hauria d'haver un timbre especial per a l'amo. Ara ja s'ha olorat que no obrirem.

ALFONS: Sí, ara ja està tot esguerrat. De tota manera, ara ja no cal obrir, no tornarà pas. (*Truquen.*) Altre cop. (*Truquen.*)

ENRIC, *alçant les espatlles*: Ara, vés a saber... (*Truquen més fort.*)

AMO, *des de fora*: Enric... Alfons... Què passa, ara?

ALFONS: Merda, és ell! (*Obre.*)

AMO: Per tots els sants! Què cony vol dir, això? I ara, per què no heu obert?

ALFONS: És que jo no hi era. Jo era a la cambra fosca.

ENRIC: És que jo era a la cambra fosca.

ALFONS: Jo, era a la cambra fosca! Tu no diguis mentides!

Van a envestir-se i topen contra l'AMO.

ENRIC: A veure si no ho sabré jo, on era!

ALFONS: Estic segur que jo hi era, però és possible que ell també hi fos i que jo no l'hagi vist amb la foscor.

AMO: Ah, ja. I tampoc no heu sentit res?

ENRIC: Amb aquella foscor no se sent res.

AMO: Imagineu-vos que hagués estat un client!

ENRIC: No ho era. Era vostè.

AMO: Però si ho hagués estat, què?

ENRIC: Mai per mai!

AMO: Què vol dir «mai per mai»? Vaja, això es presenta bé;

realment és una llàstima que me n'hagi d'anar per força, perquè, si no, us fotia al carrer ara mateix; però a fi de mes tots dos m'escampeu la boira. (*L'ALFONS s'allunya de puntetes.*) Et penses que no et veig, idiota?

ENRIC: Passi-ho bé!

AMO: Brètols! (*Se'n va.*)

ENRIC, *llançant fixador a l'amo*: Que provi de tornar, si és un home!

ALFONS: Som un parell de rucs. Ens ho podíem haver imaginat que tornaria. És un malparit, ja veuràs com tornarà unes quantes vegades més, prou que me'l conec.

ENRIC: Potser sí, però et garanteixo que no ens tornarà a enxampar. Perquè així que truquin, obro; fins i tot m'estimo més obrir abans que truquin.

ALFONS: I jo em quedo aquí fent guàrdia tot el dia i, quan ell es presenti, obro de cop. (*Truquen. L'ALFONS obre la porta amb fúria; fa caure el pot de fixador de les mans de l'ENRIC, que li clava una bufetada. Entra una senyora amb un nen. Du un vestit passat de moda i sembla venir de pagès. L'ALFONS i l'ENRIC riuen.*)

SENYORA: Que és aquí a cal retratista?

ENRIC: No hi és, ell. Per què ho pregunta? Què li vol?

SENYORA: Voldria retratar el meu nét.

ENRIC: L'ha portat?

SENYORA: És clar! Miri'l.

ENRIC: Encara és massa jove per retratar-lo.

SENYORA: Me'l vol retratar o no?

ENRIC: El fotògraf no hi és en aquest moment.

SENYORA: Vaja! Esperaré que torni. (*Seu.*) Tornarà aviat?

ENRIC: Sí, demà passat.

SENYORA: Demà passat! No puc pas esperar dos dies!

ALFONS: Doncs, perquè s'asseu?

SENYORA: A veure, me'l volen retratar o no, el nen?

ENRIC: Vagi a un altre fotògraf. El del carrer de Santa Amàlia fa unes fotos molt bones.

ALFONS: I molt més barates que les nostres!

SENYORA: És que no hi vull anar; precisament m'han recomanat aquesta casa.

ENRIC: Qui l'hi ha recomanada?

SENYORA: Una amiatat.

ENRIC: Doncs una altra vegada més valdrà que aquesta amiatat seva es fiqui la llengua on li càpiga.

ALFONS: Això no ho hauries de dir. Imagina't que la tia aquesta ho explica al vell i ens foten al carrer.

SENYORA: Què fem, doncs?

ENRIC: Au, fes-ho tu, si t'hi veus amb cor.

ALFONS: No em costarà gaire! Ara em ve de gust, això de retratar...

ENRIC: Els nens són més difícils de retratar que els vells.

ALFONS: Quina cara tens! Doncs, ho faré jo. Escolta'm, on el poso, el nen, a la cadira o per terra?

ENRIC: L'amo els posa despullats damunt d'una pell.

ALFONS: Redéu... és veritat. Senyora, a pèl.

SENYORA: A pèl?

ALFONS: Sí, a pèl a pèl.

ENRIC: Has de posar una placa dins, una 13 per 17.

L'ALFONS surt. La SENYORA es despulla. Porta roba interior passada de moda. L'ALFONS i l'ENRIC se la miren.

ENRIC: Ei, què li passa? Què fa, ara?

SENYORA: Vostès m'han dit que a pèl.

ENRIC: Vostè no, senyora, el nen!

SENYORA: Ah, el nen, és clar. (*Despulla el NEN.*)

ENRIC: És que les velles despullades em fan fàstic, sap?

L'ALFONS col·loca el NEN, que plora.

ENRIC: Ara he engegat la sirena. Per què no calles, eh?

L'ENRIC l'agafa pel peu i el posa de cul al públic. L'ALFONS posa el nen de cul a l'objectiu. L'ENRIC tapa l'objectiu, va cap al NEN.

ENRIC: Deixa de bramar! Només et retratarem, no fa gens de mal.

Disposa els núvols amb una perxa, fa caure el barret de la SENYORA i dispara la foto. La SENYORA s'aparta.

ENRIC: Que no volia sortir-hi, vostè?

SENYORA: Per què?

ENRIC: Ara ja he fet la foto. Em pensava que vostè era la mare.

SENYORA: Què diu! Justament, a la mare, li vull donar una sorpresa. Jo només sóc l'àvia.

ENRIC: Doncs a la seva edat ja hauria de saber apartar-se a temps.

SENYORA: I què sabia jo!

ALFONS: Massa tard. Ha sortit a la foto.

SENYORA: Faci'n una altra. És molt senzill!

ENRIC: Vostè es pensa que per aquesta merdeta de criatura llançarem una placa?

ALFONS: Ja li havíem dit que anés a un fotògraf de debò. Tingui, li torno la criatura i espavili's.

SENYORA: Verge Santa, d'això se'n diu servir el client! No l'oblidaré, no, aquesta casa de barrets. Quina insolència! Poden estar segurs que la recomanaré a tothom, aquesta adrogueria! (*Surt.*)

ENRIC: No som adroguers, ni venem barrets, ni necessitem les seves recomanacions. Ens va de primera que no vingui ningú. Collons de dona.

Entra el BOTXÍ, un home que fa por.

BOTXÍ: Bon dia. Vull una foto.

ENRIC: D'on s'ha escapat, aquest?

ALFONS: Què vol?

BOTXÍ: Una fotografia, dic.

ALFONS: Assegut o de genolls?

BOTXÍ: Tant me fa! Una foto i de pressa!

L'ENRIC li ensenya un mostrari de fotos com si fos un joc de cartes. El BOTXÍ el fa caure per terra.

BOTXÍ: Vaja, ja n'hi ha prou. Vull una foto. Em sembla que vostès no saben qui sóc. Em dic Meier. Sóc el botxí.

TOTS DOS: Uuuuuuu!

ALFONS: Ja cal que filis prim, amb aquest. Quan li facis la foto, mira de no tallar-li res.

L'ENRIC li dona un cop al ventre amb l'aparell.

BOTXÍ: Jove, miri on posa els peus.

ALFONS: Prepara-me'l per al suplici.

ENRIC: L'he de preparar per al suplici, senyor.

BOTXÍ: Sóc jo l'especialista en suplicis, el botxí sóc jo.

L'ENRIC s'escupa a les mans i les passa per la barba del BOTXÍ.

BOTXÍ: Fastigós! M'omple la barba de baves.

ALFONS: Va, mira d'enllestir, a veure si fot el camp.

ENRIC: Li puc demanar amablement que adopti un posat amable?

ALFONS: Molt bé. Però amb una mica més de vida, si no li fa res.

BOTXÍ: Més vida? M'és del tot impossible.

ENRIC: Somrigui, sisplau.

BOTXÍ: No puc. I, a més a més, no vull.

ENRIC: Aquí s'ha de riure. I em sembla que, de motius, n'hi ha!

BOTXÍ: Doncs jo no ric.

ENRIC: No veus que el despatxarien de la feina? Miri, així no podem.

ALFONS: Així no pot ser, senyor. Sembla una foca trista.

BOTXÍ: Prou bestieses! Acabeu d'una vegada!

ALFONS: Miri l'ocellet! Miri quin ocellat! Ui, quina gràcia li farà l'ocellet!

BOTXÍ: Et penses que fas gràcia, carallot? Mira que m'empenyo.

ALFONS: Es veu que no li ha fet gràcia. Doncs, plego.

ENRIC: És insensible a aquestes coses. (*Agafa una campaneta i toca.*) Nang, nang, nang... ara! (*Fa la foto.*)

ALFONS: Au, ja ha rigut. Moltes gràcies, senyor, ja hem acabat.

BOTXÍ: Quan estaran llestes?

ENRIC: D'aquí vuit dies.

BOTXÍ: És massa.

ENRIC: D'aquí set... sis... cinc... quatre... tres... dos... un... zero... ahir.

BOTXÍ: Bé, vaja, demà.

ENRIC: Això mateix.

BOTXÍ: I que siguin bones. A veure si fan un esforç.

ENRIC: És clar que sí, senyor, mirarem de quedar bé. No se sap mai, algun dia el podríem necessitar.

BOTXÍ: Passi-ho bé. (*Se'n va.*)

ENRIC: Molts records als decapitats.

ALFONS: Bon vent! Podem estar contents que hagi marxat. I pensar que era el botxí...! No el coneixies?

ENRIC: Home, fins ara no hi havia tingut cap tracte professional.

ALFONS: Què dius ara! Tu, això va bé, avui. Es nota que l'amo no hi és.

Truquen. Una parella de nuvis. El NUVI és un gegant de més de dos metres i du barret de copa; en obrir la porta, no se li veu el cap. La NÚVIA és petita i lletja.

ENRIC: Es deu haver deixat alguna cosa. (*Obre la porta, recula.*) Mare de Déu Santíssima!

ALFONS: Què passa, ara?

ENRIC: A fora hi ha un decapitat.

ALFONS: Va, home, va. (*Mira.*) Aaaah! (*Tanca la porta d'un cop.*)

ENRIC: Veus, hem dit coses que no havíem de dir i aquí tens el càstig: un home sense cap.

ALFONS: Tornem-ho a mirar. (*Ho fa.*) Sí que n'hi ha un, de cap, però molt amunt. (*Obre la porta.*) Prengui's la molèstia d'entrar, senyor.

NUVI: No puc. La porta és massa baixa.

ALFONS: És massa alt. No pot entrar.

ENRIC: Desmunta la llinda.

ALFONS: No puc.

ENRIC: Per què?

ALFONS: Perquè no tinc llindera.

ENRIC: És la part de dalt de la porta, analfabet!

ALFONS: Així faré servir una portera. (*Desmunta la llinda.*)

NUVI: Encara no puc.

ENRIC: Doncs vaig a buscar una serra i tallarem un tros de paret.

Ho fan. Entra la parella.

ENRIC: Què volia?

NUVI: Voldríem unes fotos de casament.

ALFONS, a la NÚVIA: Vostè, també?

ENRIC: Quantes?

NUVI: Mitja dotzena, sisplau.

ENRIC: No en tindrem pas tantes. (*Ensenya el mostrari.*)

NUVI: Nosaltres volem fotografies de nosaltres mateixos, i aquests que hi ha aquí no som nosaltres.

ENRIC: Ah, hi volen sortir vostès? Així les haurem de fer expressament.

NUVI: És clar! És el que volem.

ENRIC: Sí, però aquestes li haurien costat més barates. Ningú no ha passat a recollir-les. Fa anys que les tenim tirades per aquí.

ALFONS: Volen donar un cop d'ull a l'àlbum, si són tan amables?

NUVI: Aquestes fotos de primera comunió es venen molt bé. O les volen amb uniforme?

ALFONS: O potser una foto de grup, d'aquest estil? (*Llença l'àlbum.*)

NUVI: Res d'això, simplement ens volem retratar tots dos.

ALFONS: Podrien anar a buscar alguns amics i així faríem la de grup.

ENRIC: Miri, aquest és un model de casament simple.

NUVI: Sí, és just el que volem.

ENRIC: No serà massa per a vostès?

NUVI: Per què? Quant valen?

ENRIC: No en tinc ni idea. El burgès és fora i no ens ha deixat els preus.

ALFONS: Ho diu aquí al darrere.

ENRIC: Això val... quaranta.

NUVI: Quaranta què?

ENRIC: Això és el que no sé... Quaranta marcs o quaranta exemplars.

ALFONS: Jo penso que vol dir quaranta exemplars, un marc. No, tampoc no deu ser això.

ENRIC, *plegant la foto*: O potser que en fem la meitat?

NUVI: Sí, però, i l'altra meitat?

ENRIC: Bé, ara que ja n'està segur, farem la foto i vostè ja es posarà d'acord amb l'amo pel preu quan ell torni.

ALFONS: Fem-les petites, i així, si surten malament, no

esguerrarem tant de material. Facin el favor de posar-se aquí.

ENRIC, *preparant l'aparell*: Reculin una mica, si no els fa res...

NUVI: Sobretot, que siguin bones i ben modernes.

ALFONS: No pateixi. Seran fotos de luxe.

Agafa el braç de la NÚVIA i hi penja el barret de copa. Després el torna a treure i ella es queda assenyaland el NUVI amb el dit.

ENRIC, *que travessa l'escena reculant amb l'aparell i baixa a la sala, crida*: No m'hi cap a la foto, ell.

NUVI: Passa alguna cosa?

ALFONS: Que vostè no hi cap, a la foto. Vol dir que és massa llarg vostè, i no tenim plaques de la seva mida.

ENRIC, *que torna a l'escena amb l'aparell*: El cap, hi ha de sortir forçosament?

NUVI: Quina pregunta! És clar que hi ha de sortir!

ALFONS: És fàcil, home. Primer l'agafes fins aquí, després li fas el cap a part, i després enganxem els dos trossos.

NUVI: Em sembla que vostès no en saben, de fer fotos.

ENRIC: El puc retratar perfectament, però s'hauria d'agenollar.

NUVI: Què diu? Agenollar-me! No ho havia vist mai, això!

ENRIC: I jo no havia vist mai una carcassa com la de vostè.

El NUVI s'agenolla.

ALFONS: Ara va més bé. Ara sí que hi cap el cap.

ENRIC: Però ara és ella la que queda massa grossa. (*A la NÚVIA*.) Au, agenolli's vostè també. (*La NÚVIA s'agenolla.*)

ALFONS: Va a gustos, això!

ENRIC: Doncs, per al meu gust, no em va gens!

NUVI: A mi tampoc.

ENRIC: Així, per què s'hi casava?

NUVI: Vull dir que no m'agrada aquesta posició.

ENRIC, *al* NUVI: Millor que seguí a terra.

NUVI, *seient a terra, a la* NÚVIA: Seu tu també, vida meva.

La NÚVIA seu.

ENRIC: Molt bé; així mateix. Un moment, sisplau. (*Fa la foto.*) Moltes gràcies! (*Els NUVIS s'aixequen.*) És una foto ben original. Cada mil anys se'n fa una així.

ALFONS: Ha sortit molt bé. (*Mira l'aparell.*) Enric, no hem posat la placa! (*Agafa la placa de sobre la taula.*)

NUVI: Què diuen?

ENRIC: Res, home. Faltava un detall de res. Tornem-hi, sisplau!

ALFONS, *portant el cavall-gronxador*: Seguin aquí. Farem una foto esportiva.

ENRIC, *a la* NÚVIA: Vostè, pugi al darrere i agafi's al senyor com si anés amb moto. (*Fa la foto.*) Gràcies.

ALFONS: Estic segur que serà boníssima. La revelaré de seguida i així la podran veure ara mateix.

*Se'n va. Pausa. Se sent el soroll d'una placa que cau.
Torna com qui no hi vol ser.*

ENRIC: Quin animal! Ara la fa anar per terra!

NUVI: Me n'estic atipant. Si vostès són fotògrafs, jo sóc bis-be! Ara facin-ne una altra de genolls a la meva dona i ens n'anem.

Ella seu en una cadira.

ENRIC: Una de genolls... molt bé. (*Aixeca les faldilles de la NÚVIA.*)

NUVI, *donant-li un cop*: Què fa ara? Aixecar-li les faldilles a la meva dona! No ho permeto de cap manera!

ENRIC: Com puc retratar els genolls sense aixecar-li les faldilles?

NUVI: Això és una grolleria!

ALFONS: Si és tan susceptible, fes-li una foto de bust de la núvia.

ENRIC, *grapejant-la*: Com l'hi puc fer, si no en té.

NUVI, *que el torna a colpejar*: Fill de sa mare!

ENRIC: Vostè és un malpensat. No penso esforçar-me més. Vinga, posi's allà i estigui's quiet una estona.

Gag amb els peus de l'aparell. Una pota cau.

ENRIC: Ai! Els cargols no funcionen. Aguanti'm la barra. La núvia a la dreta. (*Agafa la mà de la NÚVIA i l'hi posa al front.*) I vostè posi's just al davant com si estigués dient: Déu meu, mira que sóc imbècil de casar-me! (*Agafa el ram, el deixa als peus de la NÚVIA, després intenta enganxar-lo en algun lloc del vestit i finalment l'hi posa entre les dents.*) Així... un momentet!

ALFONS, *que abans ha penjat el barret del NUVI davant l'objectiu*: Verge Santa! El barret! Una altra d'esguerrada!

NUVI: Són un parell d'imbècils. Això no s'ha vist mai. Au, anem.

ENRIC: És que vostè és massa alt per retratar-lo. Caldria tenir un taller de tres pisos.

NUVI: Estúpid. Són uns ineptes!

ALFONS: Nosaltres no en tenim la culpa, que vostè sigui tan llarg. Si vol, podríem fer una foto en amplada. Sap què? Estiri's...

NUVI: Què diu? Estirar-me?

S'estira. L'ENRIC també s'estira amb l'aparell.

ALFONS: Serà una foto en amplada. (*Col·loca la NÚVIA amb el peu damunt el NUVI, com un guerrervencedor.*) Un moment, sisplau...

Entra l'AMO i cau de cul a terra.

AMO: Déu Nostre Senyor!

L'ANADA AL TEATRE

PERSONATGES

LA DONA

EL MARIT

LA VEÏNA

L'escenari representa una cambra de mansarda petit-burguesa, passada de moda, amb un empaperat tronat. Damunt el canapè de l'esquerra, deformat i entapissat de vellut, penja una làmina amb flors, en quadricomia, amb un marc daurat, cursi. Les dues finestres del fons semblen donar a un mur tallafocs; cadascun dels batents està dividit en tres parts. Unes cortinetes color crema, no rentats en molt de temps, sense cortines laterals, estan recollits a banda i banda de cada finestra. Entre les dues finestres, la imatge d'una dona, passada de moda, en un marc ovalat. Al damunt, un calendari comercial de grans dimensions on s'hi veu el número vuit, molt gran, o alguna altra data endarrerida, que indica que no s'han arrencat els fulls en molt de temps. A la dreta de la finestra, en un prestatge, una gàbia amb un ocell. En un racó, una estufa de ceràmica d'on surt un tub de llau-na on hi ha lligat un cordill amb roba estesa. En un angle de l'estufa, un molinet de cafè i una cafetera rodona, de fang, on sembla que s'hi escalfa el cafè. Una calaixera passada de moda és situada entre les dues finestres. Al damunt hi ha un altaveu i uns quants bibelots. Al centre de l'escenari, una tauleta quadrada, de vímet,

amb un mantell de puntes, de color blanc. Al damunt, un ram de flors en un gerro barat. Davant el canapè, una taula rodona amb un mantell de tela pelfada amb rivets de passamaneria. A la paret inclinada d'un costat, una claraboia, per on entra una llum blanquinosa que cau damunt la taula. Als ampits de les finestres, hi ha testos amb flors que creen una certa sensació de comoditat.

La DONA (Liesl Karlstad) porta damunt el vestit un davantal blau rivetejat de blanc. Després apareixerà amb un vestit llarg, passat de moda, i amb un barret ridícul, en forma de casc, que acabarà canviat per un «xal d'anar a teatre», de color blanc.

El MARIT (Karl Valentin) es veu ben alimentat, du una barba hirsuta i presenta una calba circumdada per uns quants pèls a banda i banda. Els seus pantalons negres, molt amples, es veuen força arrugats. L'armilla, amb abundants sargits, és de color clar i la du descordada. La pitrera té un coll baix, ample, elàstic; amb una cinta negra d'estil antiquat, com la que duïen els menestrals. Els extrems de la cinta es creuen damunt el pit, rígids. Després es posarà una vella jaqueta i una armilla fosca, així com uns pantalons de ratlles. Als cordons de les seves sabates negres, informes, se li fan nusos una vegada i una altra. Un embalum de paraigua i un barret de copa enorme i ala graciosament arrodonida l'adornen en el moment que ja està a punt de sortir de casa. Amb tot, no s'ha cordat encara l'armilla quan, a la fi, troba les entrades de teatre a la butxaca dels pantalons.

La VEÏNA és una dona deixada, amb un davantal de color indefinit, com de fregallot. Du els cabells grisos descurats i esborrifats. Porta a la mà una tassa llardosa, sense nansa.

Quan s'alça el teló, el MARIT és assegut vora la taula llegint el diari.

LA DONA, *entrant precipitadament*: Mira que bé, maridet meu, no ho saps? Vet aquí que pujo les escales i vet aquí que em trobo la propietària i vet aquí que em fa un regal, vet aquí. A veure si endevines què és.

EL MARIT: Au, vinga, no siguis criatura, i aboca.

LA DONA: Té, mira, dues entrades per anar a l'òpera a veure *Faust*. Què me'n dius? Eh?

EL MARIT: En vida seva! Es pot saber per què no hi va ella mateixa en persona, aquesta bruixa?

LA DONA: No deu tenir temps.

EL MARIT: Ah! Ella no té temps i nosaltres, en canvi, n'hem de tenir.

LA DONA: Ets un desagraït.

EL MARIT: Veus com ens té tírria aquesta dona? Si no, no ens hauria regalat les dues entrades.

LA DONA: Simplement, volia quedar bé amb nosaltres!

EL MARIT: Amb nosaltres? Per ventura nosaltres hem quedat mai bé amb ella? Mai!

LA DONA: A veure, vols venir amb mi, sí o no?

EL MARIT: A quina hora comença?

LA DONA: No ho sé. Baixo i l'hi vaig a preguntar.

EL MARIT: Deu començar a dos quarts de vuit.

LA DONA: I ja són tres quarts de set, segur que arribarem tard!

EL MARIT: I, a més a més, encara no hem sopat.

LA DONA: El sopar ja està a punt.

EL MARIT: De seguida estaréllest. El temps de pentinar-me.

LA DONA: Ja ho faràs després. Primer sopem.

La DONA surt. La DONA torna amb plats i coberts. L'HOME agafa un mirall i el posa damunt la taula; el mirall li cau una vegada i una altra.

LA DONA: I ara mirem de no perdre temps. Vaja, el mirall!
Posa'l dret, home.

El mirall s'aguanta, però només a l'inrevés.

EL MARIT: I com vols que em vegi, així?

LA DONA: És molt senzill. Gira'l. (*El MARIT el gira i torna a caure. La DONA el fa estar dret. El MARIT es pentina barba i cabells.*)

LA DONA: M'agradaria saber per què et pentines. Com et vols fer la clenxa, digues, amb la poca vegetació que tens a la closca?

EL MARIT: És un vell costum que tinc.

LA DONA: Mireu quin presumit! Es pot saber per qui t'empolistles tant? A mi ja m'agrades, i no tens necessitat d'agradar ningú més.

EL MARIT: Vés a saber si al teatre no em tocarà seure al costat d'una noia que estigui bé.

LA DONA: I et penses que et mirarà a tu? Mirarà el *Faust*!

EL MARIT: A l'entreacte, vull dir.

La DONA se'n va i torna amb el menjar.

EL MARIT: Altra vegada salsitxes amb verdura.

LA DONA: Ja saps que mai no hem menjat altra cosa en aquesta casa.

Prenen una salsitxa cadascun. Però ell agafa totes dues salsitxes, es treu de la butxaca una cinta mètrica, mesura les salsitxes i dóna la més petita a la DONA; després claven les forquilles a la verdura amb rapidesa. Les forquilles se'ls enganxen i ells tiben inútilment, cadascú cap al seu cantó. Finalment, el MARIT pren un ganivet i separa les forquilles d'un cop.

- LA DONA: Au, ara mengem, de pressa.
- EL MARIT: No s'ha de menjar de pressa, que fa mal.
- LA DONA: Té, verdura. (*Li serveix verdura al MARIT.*)
- EL MARIT: Les meves coses, me les puc agafar tot sol. (*En-
retira el plat del seu davant. Després es mira al mirall.*)
- LA DONA: No facis ganyotes. No cal mirar-se al mirall quan
es menja.
- EL MARIT: Justament és quan cal fer-ho. Així tens ració
doble. (*Mengen sorollosament.*) I què en farem, del noi,
quan torni de la feina?
- LA DONA: Ja hi havia pensat. Li deixarem el menjar ben ta-
pat, perquè no es refredi, i caldrà deixar-li un paper. Tu
continua menjant, que jo l'escric ara mateix. (*Va a bus-
car paper i tinta de la calaixera.*) O sigui que li poso que
no som a casa.
- EL MARIT: Això no cal que l'hi diguis. Prou que ho veurà.
Has de posar que hem sortit, que som fora.
- LA DONA: És el que volia dir! Li dic que no hi som perquè
som fora.
- EL MARIT: Apa, escriu: «Munic, setze de...».
- LA DONA: No. Li posaré: «Estimat...».
- EL MARIT: Ara que hi penso..., com es diu el noi?
- LA DONA: Tu que ets el seu pare, ho hauries de saber, com
es diu el noi.
- EL MARIT: L'obligació de saber-ho, la tens tu, que ets sa
mare.
- LA DONA: Vinga dir-li «el noi», «el noi» i té, mira. Com es
deu dir?
- EL MARIT: Espera... ho aniré a preguntar a la veïna.
- LA DONA: No, no, ho trobarem nosaltres mateixos. Jesús,
Maria i Josep! Ah, sí, és clar, es diu Josep! O sigui: «Es-
timat Josep del meu cor...».
- EL MARIT: Això no ho pots dir, perquè també és meu.
- LA DONA: Així escriuré: «Estimat Josep del nostre cor» i
d'aquesta manera callaràs.

EL MARIT: «Distingit senyor i estimat Josep del nostre cor...!».

LA DONA: «Tens el sopar a la cuina. Escalfa-te'l, perquè ja deu ser fred.»

EL MARIT: És clar. Ja som a desembre.

LA DONA: Vull dir que el sopar serà fred perquè nosaltres haurem hagut d'anar al teatre.

EL MARIT: Si no en tens ganes, no hi haurem anat.

LA DONA: Doncs posa que tenim l'ocasió, l'avinentsa, la possibilitat, que volem, que podem, que hauríem de...

EL MARIT: Que hi som.

LA DONA: Però quan llegeixi la nota ja hi haurem de ser, o sigui, ja hi haurem hagut d'anar.

EL MARIT: Doncs posa «hem anat» i ja està.

LA DONA: «Si ja no n'hi hagués, de teatre, potser que segurament tornarem a ser a casa. Rep...

EL MARIT: ...el respectuós testimoniatge de la consideració més distingida...

LA DONA: ...dels teus pares, i de la mare també.»

EL MARIT: Quan dius els pares, ja s'entén que la mare hi va inclosa.

LA DONA: I, al final, hi poso un punt, si no aquest ximple continuaria llegint.

EL MARIT: «Postdata: Si t'estimes més el sopar fred, no cal que te l'escalfis.»

LA DONA: Perquè aleshores seria massa calent. Au, ara deixem la nota damunt la taula. Però podria ser que no la veies de seguida. Em sembla que ell entra gairebé sempre per la porta, o sigui que ben mirat la podríem deixar a terra.

EL MARIT: La trepitjarà amb les botes enfangades i després no la podrà llegir. (*Posa la nota damunt la calaixera, recolzada a un gerro.*)

LA DONA: Al costat de les flors, no. Es pensarà que és el seu sant.

EL MARIT: No és el seu sant.

LA DONA: Però s'ho podria creure. No, no, de cap manera.

EL MARIT, *enganxant la nota al mirall*: Ep, què me'n dius, sensacional, oi? Vet aquí que entra, es posa aquí, mira cap al mirall i va i diu: «Què deu ser aquest paper?». I aleshores la veu.

LA DONA: No, no. Nosaltres mirem cap aquí perquè sabem que hi ha una nota. Però ell, que no s'ho imagina, no hi mirarà.

EL MARIT: Hi ha de mirar sigui com sigui.

LA DONA: Però si no hi mira, la nota no servirà de res.

EL MARIT: Ja ho tinc, és molt senzill: ara has d'escriure una altra nota que digui: «Així que entris, mira de seguida cap al mirall».

LA DONA: Molt bé. Li poso: «Quan entris, mira de seguida cap al mirall i així veuràs “una coseta”». Au, ja hem perdut prou temps amb la correspondència. Estan tocant les set, sort que el teatre comença a les vuit.

EL MARIT: Comença a dos quarts de vuit.

LA DONA: Em sembla que rentaré els plats demà al matí, si no se'ns farà tard. (*Despara taula.*)

EL MARIT, *buscant pertot arreu, obre un calaix*: Fanny, on m'has posat el botó de plata del coll?

LA DONA: Ja hi tornem a ser, sempre buscant aquest botó. Si suméssim totes les vegades que te l'he buscat, ja tindríem la casa inundada de botons de coll.

EL MARIT: Jo només necessito que me'l busquis una vegada.

LA DONA: M'agradaria saber què en fas, del teu botó de coll; començo a pensar que te'ls empasses de viu en viu. Mira. (*Li ensenya una caixeta. El MARIT es precipita. Els dos xoquen. El MARIT regira la caixeta amb avidesa fins que troba el botó i el planta triomfalment sota els nassos de la DONA.*)

M'he de vestir... però encara he d'enllestir la cuina. (*Surt.*)

EL MARIT, *crident*: I es pot saber on és el meu coll?

LA DONA: Allà on el vas deixar ahir.

El MARIT troba el coll. No aconsegueix de posar-se'l.

EL MARIT: Fanny, vine i posa'm el coll abans que em tor-
ni boig.

La DONA entra amb un arrissador per als cabells.

LA DONA: Si no pares de cridar-me no estaré mai llesta.
Què vols?

EL MARIT: Que em cordis el coll, si no vols que et talli el
teu.

LA DONA: Doncs, aguanta'm això. (*Li dóna l'arrissador per
la banda que crema.*)

EL MARIT: Ai! Idiota! Me'l dónes per la part que crema!

LA DONA: I doncs, potser vols que te'l doni així? (*Ella ma-
teixa l'agafa per la part que crema.*) Ai!

EL MARIT, *deixant caure el botó*: Ara m'ha caigut el botó
del coll. (*Fa abaixar el llum amb corriola i es dóna un cop
al cap.*)

LA DONA: Apa, adéu botó! Així, segur que farem tard,
t'ho puc ben jurar. Potser és a sota el sofà.

EL MARIT: Ha rodolat i ha anat a parar sota la calaixera.
(*S'ajup per buscar el botó. Aixeca la calaixera i la vaixella
cau.*)

LA DONA: Verge Santa! La vaixella del casament!

EL MARIT: El botó! Ja el tinc! I ara, on és el coll?

LA DONA: L'has perdut?

EL MARIT: Sí, però el tinc aquí.

LA DONA: Em vaig a vestir, almenys que n'hi hagi un de
llest. Em poso el vestit negre?

EL MARIT: Sí.

LA DONA: O bé el gris?

EL MARIT: Sí.

LA DONA: No deus pas voler que me'n posi dos!

EL MARIT: Així no passaràs fred.

LA DONA: És inútil preguntar-te res. Doncs em posaré el vestit gris, a veure com em queda; sempre sóc a temps de posar-me el negre.

La DONA surt. Mentrestant el MARIT s'ha cordat coll i corbata. Després busca les sabates i les troba. Mentre se'n posa una, deixa l'altra sobre la taula. Té dificultats amb els cordons. La DONA entra precipitadament. Du el vestit gris.

LA DONA: Corda'm el vestit, no veus que jo sola no puc?

EL MARIT: Ah, redéu, altre cop els tres o quatre mil gafets.

Quan en cordes un, l'altre es torna a descordar i quan en vols descordar un, l'altre es torna a cordar.

LA DONA: No pateixis, hi he fet posar una cremallera.

EL MARIT, *tancant la cremallera*: No xerris tant i mira d'estar a punt. *(Se li trenca un cordó de la sabata. Es posa a renegar entre dents.)*

LA DONA: Et poses massa nerviós! No n'hi ha per tant. L'altra gent també hi va, al teatre.

EL MARIT: Això no són cordons!

LA DONA: T'hi faré posar un parell de filferros. Però també els trencaràs.

La DONA surt. Ell es corda les sabates, s'alça, pica de peus a terra un parell de vegades i després es posa l'armilla i la jaqueta. La DONA entra amb un barret a la mà.

LA DONA: No ho sé, però em sembla que aquest barret no hi va, amb el vestit gris.

EL MARIT: Posa-te'n un altre. Au, cuita! *(Es posa el barret.)*

LA DONA: Trobo que em fa semblar una qualsevol.

EL MARIT: A mi no m'ha agradat mai.

LA DONA: Em posaré el xal d'anar al teatre.

EL MARIT: Això mateix. Però espavila't una mica, que farem tard.

LA DONA: Abans hauré d'endreçar una mica tot això.

EL MARIT: És una bona idea. Jo, de tu, també fregaria el terra i faria els vidres. Mira que n'ets de sòmines!

LA DONA: Sempre rondines. No és pas culpa meva que m'hagin regalat dues entrades.

EL MARIT: Aquesta bruixa, la pròxima vegada hi anirà ella, al teatre, en comptes d'emprenyar els altres d'aquesta manera. (*La mira empipat de dalt a baix. La DONA es protegeix amb les dues mans.*)

LA DONA: Te n'adones? Un dia que puc ser feliç, i mira com em tractes. Treballo dia i nit com una ruca, per a això sí que serveixo, i quan...

EL MARIT: I qui els porta, els diners, eh?

LA DONA: Ja hi tornem a ser; et conec. Ara sí que no acabarem mai, ens barallarem tot el camí, i al teatre seguirem barallant-nos, i així tota la nit! Si això és anar a divertir-se, jo plego. Em quedo a casa i tu te'n vas tot sol al teatre.

EL MARIT: I com puc anar jo sol al teatre amb dues entrades?

LA DONA, *plorant*: No és culpa meva si me'n regalen dues!

EL MARIT: Ara la llagrimeta! Au, passa cap al teatre.

LA DONA: M'has fet posar molt nerviosa, saps perfectament que no puc suportar les baralles. Ara no vull sortir, i no puc sortir! Vés-hi amb qui vulguis! Jo em trec el vestit, i me'n vaig al llit. Tinc un mal de cap espantós.

EL MARIT: Doncs pren-te una aspirina. (*Li dóna una pastilla.*)

LA DONA: Ja me la prendré sola; au, vés al teatre, si tantes ganes en tens. Jo me'n vaig a dormir. (*Es pren la pastilla i va per sortir.*)

EL MARIT: Quieta! Te l'has empassada? Escup-la de seguida!

LA DONA: Per què? M'has donat un remei per un altre?

EL MARIT: És que tu t'ho empasses tot!

LA DONA: Què m'has donat, digues?

EL MARIT: Una pastilla per anar de ventre.

LA DONA: No deu pas ser el Laxant Purguis.

EL MARIT: Sí.

LA DONA: Ara sí que l'has feta bona! Mira què diu: «Efecte immediat, al cap d'una hora». Són dos quarts de vuit. A dos quarts de nou serem al teatre i començarà...

EL MARIT: Començarà a dos quarts de vuit.

LA DONA: Començarà a fer l'efecte, imbècil! Au, anem-hi de seguida; potser serem a temps de tornar a casa. Només m'agradaria saber si a tothom li passa això, quan va al teatre.

EL MARIT: A tothom.

LA DONA: No pot ser. Només passa a casa nostra.

EL MARIT: És que els altres no ho expliquen. Au, som-hi.

LA DONA: Impossíble. Que no ho veus, com vas? No tens remei. No veus quina camisa portes?

EL MARIT: Una camisa d'home.

LA DONA: Penses anar al teatre amb aquesta camisa? És la més vella que tens i, a més, fa quinze dies que la dus a sobre.

EL MARIT: Però això no es nota.

LA DONA: Ni parlar-ne, jo no surto amb aquesta camisa damunt teu. Imagina't que algú et veu; es pensaran que sóc una porca.

EL MARIT: I a mi què?

LA DONA: No, ara mateix te n'estàs posant una altra. (*En treu una de l'armari.*)

EL MARIT: No l'oblidaré mai, aquest dia; mai més, ho sents, mai més al teatre.

LA DONA: T'ajudaré.

Ell es despulla: tot menys la camisa. Entra la VEÏNA amb una tassa a la mà. En veure'l nu, xiscla i li cau la tassa.

LA DONA: Per què no truca abans d'entrar? I tu, aquí al mig de pèl a pèl. Vés a l'habitació. (*Ell s'esquitlla.*) No puc estar per a vostè, hem d'anar al teatre.

VEÏNA: Sisplau, una miqueta d'oli per a l'amanida, si me'n pugués deixar.

LA DONA: Sempre tria el moment més inoportú. Sempre ha de necessitar una cosa o altra. (*Va a buscar l'ampolla de l'oli.*)

LA DONA: Quant en vol?

VEÏNA: Amb una goteta en tindrè prou.

La DONA li posa oli a la tassa. Entra el MARIT, encara amb els pantalons a la mà. Dóna un cop a la VEÏNA, l'oli es vessa i va a parar al vestit de la DONA.

EL MARIT: On m'has deixat la camisa?

LA DONA: Verge, és l'únic que ens faltava, el meu millor vestit. Verge, quina desgràcia.

VEÏNA: Cregui'm que ho sento molt.

LA DONA: I ara què? Ja el puc llençar, aquest vestit. Sort que, en aquest lloc, ja no m'hi podré fer mai més una taca d'oli. En té prou?

VEÏNA, *agafant la tassa*: Moltes gràcies i molt de gust. (*Surt.*)

EL MARIT: T'estic preguntant on és la camisa.

LA DONA: Damunt de la cadira.

El MARIT l'agafa i la desplega: és de criatura.

EL MARIT: Valga'm Déu!

LA DONA: És la camisa del noi! No n'hi havia cap més al calaix, saps molt bé que només tens dues camises i me les

agafes sense avisar-me. Au, posa't una pitrera, aquí n'hi ha una de neta. (*Li dona una pitrera amb una goma elàstica.*)

EL MARIT: Em ve massa llarga.

LA DONA: Estripa'n un tros!

Ell n'estripa la part inferior.

EL MARIT: Au, cuita! Són dos quarts d'onze!

Es vesteix. Molt actiu, les coses li cauen. Es posa el rellotge al camal dels pantalons i li cau a terra. La DONA li passa l'armilla, la jaqueta, el barret, el paraigua i l'abric. Posa el braç dins el folre. Després posa el paraigua a la màniga. Es fa un gran embolic.

LA DONA: Arribarem tard, quan agafem el tramvia haurem de pujar al vagó del davant per arribar més aviat. Espera, ens deixem els binocles, au, vés-los a buscar. (*Ella treu l'estoig dels binocles d'un calaix.*)

EL MARIT, *caient-li l'estoig*: Fotuda.

LA DONA: Ja no puc més. (*Obre l'estoig.*) Ah, per sort els binocles no eren a l'estoig, si no s'haurien trencat. Bé, ho tens tot? Les claus? La cartera? El mocador? El tabac? Has tancat les finestres, no fos cas que hi hagués una tempesta? (*Ho va a mirar.*)

EL MARIT: Au, anem, anem.

LA DONA: Doncs tanca el llum i marxem.

Fosc.

EL MARIT: Les entrades les tens tu?

LA DONA: No, tu.

EL MARIT: No, tu.

LA DONA: Tu.

EL MARIT: Tu. Espera't, que tornaré a encendre el llum.

LA DONA: Només faltaria que ara no tinguéssim les entrades. (*Mira dins el seu moneder.*) Res. Tu eres assegut allà i jo t'he donat les entrades.

EL MARIT: Potser són damunt la calaixera. (*Ho mira.*)

LA DONA: Sé molt bé que no. (*Tanca violentament el calaix i enganxa les mans del marit.*)

EL MARIT: Ai, ai!

LA DONA: Només et dic una cosa: que mai més no em parlis d'anar al teatre. Si almenys tinguéssim les entrades, perquè sense entrades no ens deixaran entrar.

EL MARIT: Alto! (*Es treu les entrades de la butxaca dels pantalons.*)

LA DONA: Doncs ara dóna-me-les a mi, que me les ficaré a la bossa, no fos cas que les tornessis a perdre. Però mira! Hauríem pogut donar-hi una ullada, abans de discutir tant. A les entrades hi deu dir l'hora que comencen. «La representació serà a les vuit hores.» Ho veus? Era jo qui tenia raó. La dona sempre acaba tenint raó. Aquí ho diu ben clar: a les vuit hores.

EL MARIT: Sí, sí, tens raó, a les vuit hores del divendres, disset de juliol.

LA DONA: Divendres? Però si avui som dijous!

Tots dos es miren amb desconcert. Cau el

TELÓ

TAULA

EL GRAN VERBICULADOR .	7
TEATRE DE CABARET I	13
MONÒLEGS.	15
LA PEIXERA	17
LA CARTA D'AMOR .	19
BOTÓ DE COLL I AGULLES DE RELLOTGE	20
PER QUÈ ELS TEATRES SÓN BUITS	22
DIÀLEGS	25
EL CICLISTA	27
VE UNA TEMPESTA.	29
AL BALL	32
D'AVANT EL TRIBUNAL .	34
A LA FARMÀCIA	37
L'ENQUADERNADOR WANNINGER .	40
CONVERSA INTERESSANT.	44
SÍ O NO	46
EL NOU COMPTABLE .	48
CANÇONS	51
CUPLET XINÈS	53
CANÇÓ DEL DIUMENGE	55
CANÇÓ DE LES QUATRE ESTACIONS.	56

SCENES I PECES .	1
ELS FARISTOLS EMBROIXATS .	7
AL EMISSORA LE FADIO .	4
AL CAL FOTOGRAF	5
MANADA AL TEATRE .	11

Darrers títols publicats:

42. Friedrich Schiller, *Maria Estuard*
43. Bernard Shaw, *Comandant Barbara*
44. Luigi Pirandello, *Aquesta nit
improvisem*
45. Arthur Schnitzler, *La Cactus Verda*
46. Pierre de Marivaux, *El triomf
de l'amor*
47. Carlo Goldoni, *L'hostalera*
48. Friedrich Schiller, *Els bandits*
49. Almeida Garrett, *Fra Luís de Sousa*
50. Henrik Ibsen, *Casa de nines*
51. Arthur Schnitzler, *Anatol.
La megalomania d'Anatol*
52. Bernard Shaw, *L'home i les armes*
53. Oscar Wilde, *La importància
de ser Frank*
54. Oscar Wilde, *Un marit ideal*

El 1983 l'Institut del Teatre va publicar, en el núm. 16 de la col·lecció Biblioteca Teatral, el volum *Teatre de cabaret*, que recollia les peces de l'espectacle *Tafalitats*, presentat el 1980 a Terrassa sota la direcció de Pau Monterde. El llibre es va exhaurir ràpidament. La necessitat de disposar de les peces de Karl Valentin ens ha empès a editar de nou aquells textos; ara, però, es publiquen en versió completa i s'hi afegeixen cinc peces.

Al teatre de Valentin, el llenguatge és la llavor del caos. No ordena, no classifica, no tranquil·litza, no asserena. Les obres de Valentin han de ser llegides com allò que són realment: les petites peces que interpreten els pallassos, els veritables creadors del teatre de l'absurd.

Teatre de cabaret 1 aplega una vintena de peces de K. Valentin, agrupades en monòlegs, diàlegs, cançons i escenes i peces. Els textos han estat traduïts directament de l'original per Feliu Formosa, el qual ha fet la feina amb admirable precisió i intel·ligència, des d'una saviesa que —com la de Valentin— és alhora dramàtica i actoral. Jaume Melendres, el qual ja havia col·laborat en el recull anterior com a autor de la presentació i com a traductor d'una de les peces, fa notar en el pròleg que, segons Brecht, Valentin no explicava acudits per la senzilla raó que «tot ell era un acudit».

ISBN 84-7794-717-1



9 788477 947172